

Kirkon ulkoasiain neuvoston toimintakertomus 2014

KIRKKO-
HALLITUS

Toimintakertomus on hyväksytty kirkon ulkoasiain neuvoston kokouksessa 9.3.2015

ISSN 1797-1381

Kirkkohallitus 2015

Paino: Unigrafia 2015 Taitto: Emma Martikainen

Kannen kuvat: Kirkkohallitus, ulkoasiain osasto

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE	7
---------------	---

1. Kirkon ulkoasiain neuvoston tehtävä.....	8
---	---

2. Toimintaympäristö ja tapahtumat	10
--	----

2.1. Maailman uskontotilanne	11
2.2. Muuttoliike ja monikulttuuristuminen	12
2.3. Ekumeeniset yhteydet.....	14
Kirkkojen maailmanneuvosto	14
Euroopan kirkkojen konferenssi.....	15
Luterilainen maailmanliitto.....	15
Suomen Ekumeeninen Neuvosto	16
Suomen lähetysneuvosto.....	17
Porvoon kirkkoyhteisö	17
Barentsin kirkkojen neuvosto	19
2.4. Ekumeeniset tapahtumat	19

3. Neuvoston kokoukset	22
------------------------------	----

Yhteistyöasiakirja Inkerin evankelis-luterilaisen kirkon kanssa	22
Kirkon edustaminen ja henkilövalinnat	22
Kirkon ulkomaanavun kumppanuudet ja säätiön hallitus.....	23
Kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahasto.....	23
Jäsenmaksut ja erityisavustukset ekumeenisille järjestöille....	24
Ulkomaasiain osaston toimintakertomusten ja -suunnitelmien käsittely.....	24
Lähetystyön perussopimus ja uusi toimikunta	25

4. Työalat ja toimikunnat.....26

4.1. Teologiset asiat.....	26
Valmistellut lausunnot.....	26
Tiedotus	27
Stipenditoiminta.....	27
Ystävyyssseurakuntatyö	28
4.2. Ulkосуomalaisyö	28
Yhteistyö sisarkirkkojen kanssa	29
Turistityö.....	32
Koulutus.....	32
Viestintä.....	33
Yhteistyö ja verkostoituminen.....	34
Kirkon ulkосуomalaisyön strategia.....	34
Työ Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa.....	35
4.3. Lähetystyö	35
Kirkon kansainvälinen lähetyskumppanuusneuvottelu.....	35
Perussopimuksen ensimmäinen vuosi.....	37
Seurakuntien ja hiippakuntien tukeminen ja koulutustoiminta	37
Julkaisutoiminta	38
Ekumeeniset ja uskontojenväliset yhteydet Suomessa ja ulkomailla.....	38
Kirkon lähetysjärjestöjen toiminta	39
4.4. Kirkon Ulkomaanapu	40
Tehtävä.....	40
Strateginen työskentely	40

5. Neuvoston asettamat neuvottelukunnat ja työryhmät42

5.1. Neuvottelukunta Suomen helluntaiherätyksen kanssa.....	42
5.2. Neuvottelukunta Suomen Vapaakirkon kanssa	43
5.3. Ekumeenisten yhteyksien työryhmä	44
5.4. Itä-Euroopan työryhmä.....	45
5.5. Kirkko ja islam -työryhmä.....	45
5.6. Lähetys- ja uskontoteologinen työryhmä.....	46
5.7. Kirkko ja juutalaisuus -työryhmä	46

Liitteet48

Kirkon ulkoasiain neuvoston kokoonpano 2014	48
Kirkon ulkoasiain neuvoston työjaoston kokoonpano 2014 ..	49
Teologisten asiain toimikunta	49
Kirkon ulkosuomalaistyön toimikunta	49
Kirkon lähetystyön toimikunta	50
Kirkon Ulkomaanavun säätiön hallitus	50
Neuvottelukunta Suomen helluntaiherätyksen kanssa	51
Neuvottelukunta Suomen Vapaakirkon kanssa	51
Ekumeenisten yhteyksien työryhmä	51
Itä-Euroopan työryhmä	51
Kirkko ja islam -työryhmä	52
Lähetys- ja uskontoteologinen työryhmä	52
Kirkko ja juutalaisuus -työryhmä	52

Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston henkilökunta53

Johtajan toimisto	53
Teologisten asiain yksikkö	53
Ulkosuomalaistyön yksikkö	53
Kirkon lähetystyön keskus	53
Ulkosuomalaistyön työntekijät	53

Kirkkomme edustus.....55

Kirkkomme edustajat ekumeenisissa järjestöissä ja muissa yhteyksissä 2014	55
Kirkon edustaminen vuonna 2014	59

ESIPUHE

Ekumenia on kirkkojen välistä yhteistyötä ja kirkon näkyvän ykseyden edistämistä. Suomen evankelis-luterilainen kirkko toimii avoimesti ja aktiivisesti yhteistyössä toisten kirkkojen, kristillisten yhteisöjen ja ekumeenisten järjestöjen kanssa. Yhteisinä ekumeenisina aiheina ovat sekä periaatteelliset teologiset kysymykset että käytännön asiat.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on Luterilaisen maailmanliiton, Kirkkojen maailmanneuvoston ja Euroopan kirkkojen konferenssin perustajajäsen. Merkittävä osa kirkon kansainvälisestä ekumeenisesta toiminnasta toteutuu näiden järjestöjen puitteissa. Lisäksi kirkkomme osallistuu alueellisiin kirkkojenvälisiin verkostoihin, kuten Porvoon kirkkoyhteisöön ja Barentsin kirkkojen neuvostoon sekä käy kahdenvälisiä oppikeskusteluja muiden kirkkojen kanssa. Keskeinen asema kirkkomme kansainvälisessä työssä on myös kirkollisilla järjestöillä, erityisesti kirkon lähetysjärjestöillä ja Kirkon ulkomaanavulla.

Ekumenialla on pitkät perinteet myös kotimaassa ja sen merkitys kasvaa eri tunnustuskuntiin kuuluvien kristittyjen määrän lisääntyessä nopeasti maahanmuuton seurauksena. Kirkkomme on ekumeenisesti aktiivinen myös kotimaassa. Keskeinen yhteistyöverkosto kirkkojen välillä on Suomen Ekumeeninen Neuvosto. Myös kotimaassa käydään oppikeskusteluja useiden kirkkojen kanssa. Tavoitteena on oppia toisiltaan, etsiä sitä mikä yhdistää ja toimia yhteisten kristillisten päämäärien hyväksi.

Muiden uskontojen läsnäolo Suomessa on huomattavasti lisääntynyt. Samalla uskontojen välisen vuoropuhelun ja yhteistyön merkitys on kasvanut ja tämän kehityksen voidaan ennakoita jatkuvan. Erityisen merkittäväksi on muodostunut uskontojen yhteistyö yhteiskunta- rauhan ylläpitämiseksi.

Kirkon suhteista muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojenvälisiin järjestöihin päätää kirkolliskokous. Näiden asioiden valmistelua ja hoitoa varten kirkolliskokous on asettanut Kirkon ulkoasiain neuvoston. Kirkon ulkoasiain neuvosto esittää seuraavilla sivuilla kirkolliskokoukselle kertomuksen toiminnastaan vuonna 2014. Sen ohjauksessa toimivan Kirkon ulkoasiain osaston suppea toimintakertomus sisältyy Kirkkohallituksen toimintakertomukseen, tässä kertomuksessa käsitellään laajemmin myös Kirkon ulkoasiain osaston toimintaa.

Helsingissä 9. maaliskuuta 2015

Kari Mäkinen
Turun ja Suomen arkkipiispa
Kirkon ulkoasiain neuvoston puheenjohtaja

Kimmo Kääriäinen
kirkkoneuvos
Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston johtaja

1. KIRKON ULKOASIAIN NEUVOSTON TEHTÄVÄ

Kirkon ulkoasiain neuvoston tehtävänä on hoitaa kirkon suhteita muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojenvälisiin järjestöihin ja päättää yhdessä arkkipiispan kanssa kirkon edustamisesta näissä asioissa ja johtaa ulkoasiain osaston toimintaa. Kirkolliskokous valitsee arkkipiispan puheenjohtajaksi toimivan kirkon ulkoasiain neuvoston, johon valitaan neljäksi vuodeksi kymmenen jäsentä sekä kullekin henkilökohtainen varajäsen.

Kirkkohallituksen ohjesäännön mukaan kirkon ulkoasiain neuvoston tehtävänä on:

1. hoitaa kirkon suhteita muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojenvälisiin järjestöihin ja päättää yhdessä arkkipiispan kanssa kirkkojärjestyksen 20 luvun 7. §:n 2 momentin mukaisesti kirkon edustamisesta näissä asioissa;
2. johtaa ulkoasiain osaston toimintaa; ja
3. valita Kirkon Ullkomaanavun Säätiön hallituksen puheenjohtaja ja jäsenet. (Kirkkohallituksen ohjesääntö 19. §)

Kirkon ulkoasiain neuvosto asettaa keskuudestaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan työjaoston, johon se valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä kolme muuta jäsentä. Näiden varajäseninä toimivat heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. (21. §)

Työjaoston tehtävänä on:

1. kiireellisissä tapauksissa päättää kirkon edustamisesta yhdessä arkkipiispan kanssa;
2. päättää muista neuvoston työjaostolle siirtämistä ja neuvostolle muutoin kuuluvista kiireellisistä asioista; sekä
3. valmistella tarvittaessa neuvostolle kuuluvia asioita.

Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston ”tehtävänä on hoitaa kirkon ekumeenisia suhteita ja niihin liittyviä teologisia asioita, vastata ulkomailla asuvien suomalaisten ja Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa tehtävästä kirkollisesta työstä, edistää kirkon ulkomaista ja kirkkojenvälistä avustustyötä sekä kirkon lähetystyötä ja kirkon lähetysjärjestöjen yhteistyötä.” (20. §)

Ulkoasiain osastossa on kolme yksikköä: teologiset asiat, ulkosuomalaistyö ja lähetystyön keskus sekä osastonjohtajan toimisto. Yksiköiden työtä ohjaavat ja tukevat neuvoston asettamat toimikunnat, jotka myös valmistelevat asioita neuvostolle. Ulkoasiain neuvoston alaisuudessa työskentelee lisäksi useita neuvottelukuntia ja työryhmiä.

Kirkolliskokouksen asettaman kirkon ulkoasian neuvoston kokoonpano edustaa laajaa asiantuntemusta. Neuvostoa johtaa arkkipiispa ja lisäksi mukana on kaksi piispaa, kirkon ulkoasiain neuvoston eri vastuualueiden asiantuntijoita sekä ulkoasiainministeriön, eduskunnan ul-

koasiainvaliokunnan ja tutkimuslaitosten edustajia. Lisäksi neuvoston kokouksiin osallistuvat kirkkomme edustajat kansainvälisissä kirkkoliitoissa. Kansliapäälliköllä, piispainkokouksen pääsihteerillä ja viestintäjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus kirkon ulkoasiain neuvostossa. Tämä kokoonpano on mahdollistanut kansainvälisten ja ekumeenisten asioiden laaja-alaisen tarkastelun.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TAPAHTUMAT

Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa tarkastellaan usein paikallisena kansankirkkona. Viime vuosina monet kirkon kannalta kielteiset tunnusluvut, kuten jäsenmäärän lasku, ovat olleet huomion kohteena. Samalla on esitetty ennusteita kristinuskon aseman jatkuvasta heikkenemisestä. Kehitys Suomessa, muissa pohjoismaissa ja eräissä muissa Euroopan valtioissa on kuitenkin vain osa kristinuskon piirissä tapahtuvasta muutoksesta. Kun kristikunnan kehitystä tarkastellaan maailmanlaajuisesti, kuva muuttuu: kristittyjen määrä on kasvanut ja kasvun ennustetaan jatkuvan edelleen. Kristinuskon painopiste on kuitenkin siirtynyt eteläiselle pallonpuoliskolle.

Globalisaatio (maapalloistuminen) on termi, jolla kuvataan viime vuosikymmenten aikana tapahtunutta maailmanlaajaa keskinäisen riippuvuuden ja keskinäisten yhteyksien lisääntymistä. Prosessilla on monia ulottuvuuksia: riippuvuus lisääntyy talouden, kulttuurin, informaation ja ympäristökysymysten alueella. Tämä kehitys vaikuttaa monin tavoin kirkkomme toimintaympäristöön. Yksi merkittävä ulottuvuus on muuttoliikkeen vilkastuminen ja siinä tapahtuneet painopisteiden muutokset. Suomesta muutetaan aiempaa harvemmin pysyvästi uuteen maahan; ulkomaille muutto on aiempaa lyhytkestoisempaa ja asuinmaat saattavat vaihtua tiheään tahtiin. Toinen muutos on siinä, että Suomi on muuttunut maahanmuuttomaaksi ja ulkomaan kansalaisten määrä on lyhyessä ajassa moninkertaistunut. Tämä on lisännyt muihin kristillisiin kirkkoihin ja muihin uskontoihin kuuluvien määrää Suomessa.

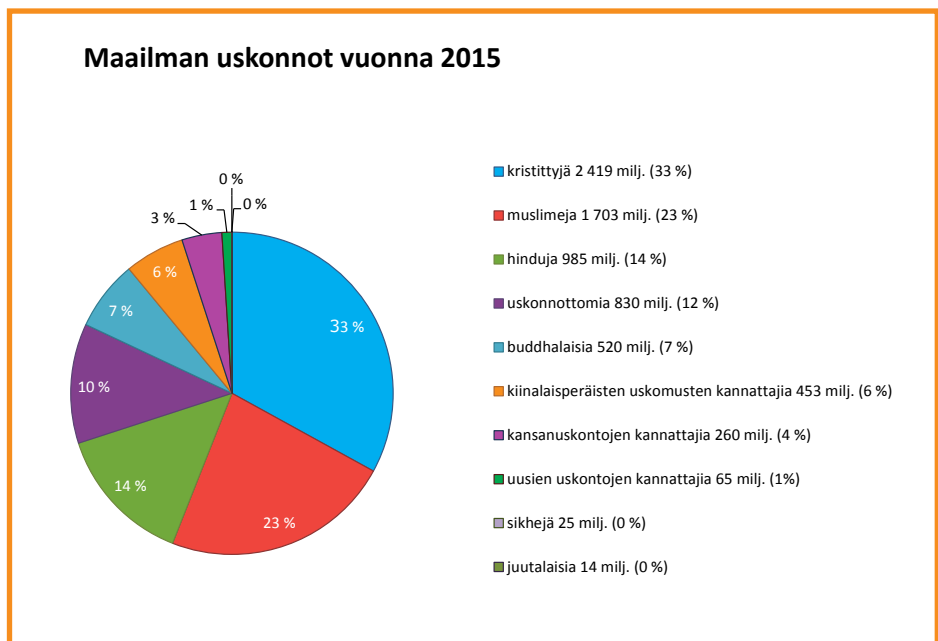
Kirkkomme on pitkään ollut aktiivinen kansainvälisissä suhteissaan. Viime vuosikymmenten muutokset uuden teknologian mukanaan tuomine mahdollisuuksineen ovat tuoneet maailman eri kolkilla asuvia ihmisiä lähemmäksi toisiaan. Tieto eri puolilla tapahtuvasta kehityksestä – niin hyvässä kuin pahassakin – välittyy reaaliajassa. Tämä haastaa kirkkoamme aktiiviseen kansainväliseen toimintaan ja vastuuseen sekä yhteistyöhön ja dialogiin muiden kirkkojen ja ekumeenisten järjestöjen kanssa voidaksemme yhdessä toteuttaa kirkon maailmanlaajaa tehtävää.

Vuonna 2014 poliittinen tilanne Euroopassa muuttui jännittyneeksi Ukrainan sisällissodan seurauksena. Venäjän miehitettyä Krimin niemimaan Euroopan Unioni asetti Venäjälle talouspakotteita, mikä puolestaan sai Venäjän asettamaan vastapakotteita. Syyrian sisällissota jatkui, samoin sen synnyttämä valtava humanitäärinen kriisi. Eurooppaan pyrki huomattava määrä pakolaisia. Islamilaiden ääriliikkeiden iskuja toteutettiin eri puolilla maailmaa. Afrikassa ebola aiheutti vakavaa uhkaa ja vaikutti myös kirkkojen ja avustusjärjestöjen toimintaan alueella. Kansainväliset kirkkoliitot esittivät useita vetoamuksia globaalien kriisien ratkaisemisen puolesta.

2.1. Maailman uskontotilanne

Maapallon yli seitsemästä miljardista ihmisestä joka kolmas on kristitty: kristittyjä on 2,4 miljardia. Toiseksi suurin uskonto on islam, muslimeja on 1,7 miljardia (23 % koko maailman väestöstä). Seuraavaksi eniten on hinduja 985 miljoonaa, buddhalaisia 520 miljoonaa, kiinalaisperäisten uskomusten kannattajia 453 miljoonaa, kansanuskontojen kannattajia 260 miljoonaa, uususkontojen kannattajia 65 miljoonaa, sikhejä 25 miljoonaa, juutalaisia 14 miljoonaa ja muiden uskontojen kannattajia yhteensä runsaat 50 miljoonaa. Uskonottomien kokonaismääräksi arvioidaan 830 miljoonaa ja ateistien 130 miljoonaa.

Uskontojen yhteisenä haasteena on se, että kaupungistuminen on vahvistunut viimeisten 30 vuoden aikana voimakkaasti. Yli miljoonan asukkaan kaupunkeja on maailmassa nyt yli 500 (vuonna 2000 vielä 360) ja samalla köyhien määrä kaupungeissa (2,2 miljardia) jatkaa erittäin voimakasta kasvuaan.

Lähde: *International Bulletin of Missionary Research*. Tammikuu 2015. Suomeksi toimittanut lähetysteologi Jaakko Rusama, Kirkon lähetystyön keskus

Kristittyjen ja muslimien määrät kasvavat edelleen. Kirkkoihin ja kristillisiin yhteisöihin kuuluvien määrä on jatkanut voimakasta kasvuaan Latinalaisessa Amerikassa, Afrikassa ja Aasiassa. Maanosista eniten kristittyjä arvioidaan tällä hetkellä olevan Latinalaisessa Amerikassa, runsaat 575 miljoonaa (Euroopassa vajaat 560 miljoonaa). Kristittyjen voimakkain määrällinen kasvu tapahtuu helluntailaisiin, karismaattisiin ja uuskarismaattisiin yhteisöihin kuuluvissa liikkeissä. Niissä arvioidaan olevan mukana yhteensä 643 miljoonaa kristittyä. Kasvu tapahtuu enimmäkseen länsimaiden ulkopuolella.

2.2. Muuttoliike ja monikulttuuristuminen

Suomi on muutamassa vuosikymmenessä muuttunut lähtevän siirtolaisuuden maasta maahanmuuttomaaksi. Samalla monikulttuurisuus on lisääntynyt. Maahanmuuttajien koulutus-, identiteetti- ja sopeutumiskysymykset ovat tulleet osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Suomeen muuttaa vuosittain noin 30 000 henkilöä, joista alle kolmannes on Suomen kansalaisia. Viron kansalaisia maahanmuuttajista on noin 3 500, Ruotsin 3 400 ja Venäjän 2 400. Monikulttuurisia perheitä Suomessa on noin 60 000.

Ulkomaisten kansalaisia on Suomessa yli 200 000 ja määrän ennustetaan nousevan 300 000:een vuoteen 2020 mennessä. Kasvu on ollut erittäin nopeaa, sillä vuonna 1990 ulkomaalaisia oli vain 26 000. Ulkomaalaisten vuosittainen nettomuutto (maahanmuutto – maastamuutto) on 13 000–15 000. He saapuvat Suomeen pääsääntöisesti perhesyistä, opiskelemaan, työn tähden tai humanitaarisiin perustein. Ulkomaalaisia asuu kaikkialla Suomessa, mutta erityisen paljon heitä on pääkaupunkiseudulla (45 prosenttia ulkomaalaisista). Tilastokeskuksen väestöennusteiden mukaan joka neljäs pääkaupunkiseudulla asuva on ulkomaalainen runsaan kymmenen vuoden kuluttua.

Pääosa maahanmuuttajista tulee Suomea lähellä olevista maista. Suurimmat ulkomaalaisryhmät ovat virolaiset, venäläiset, ruotsalaiset, somalit ja kiinalaiset.

Turvapaikan hakijoita tuli Suomeen vuonna 2014 runsaat 3 600. He tulivat pääosin samoista maista kuin aikaisempina vuosina. Eniten hakijoita saapui Irakista (826), Somaliasta (411) ja Ukrainasta (302). Afganistanin ja Albanian kansalaisten hakemusten määrä lisääntyi edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2014 tehtiin päätös noin 3 700 turvapaikanhakijalle. Päätöksen saaneista turvapaikanhakijoista myönteisen päätöksen eli turvapaikan tai oleskeluluvan jollakin perusteella sai 45 prosenttia.

Lähes neljä prosenttia Suomessa asuvista puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea. Vieraskielisten määrä on kaksinkertaistunut alle kymmenessä vuodessa. Maahanmuuttajaväestön kasvua lisää myös se, että he ovat keskiväestöä selvästi nuorempia: joka kolmas maahanmuuttaja on 20–34-vuotias. Kun maahanmuuttajien lapsimäärä on kantasuomalaisia suurempi, tulee ulkomaalaistaustaisten määrä kasvamaan nopeasti myös syntyvyyden myötä.

Maahanmuutto on lisännyt eri uskontojen vaikutusta Suomessa. Erityisen nopeasti on kasvanut islamiuskoisten määrä. Heitä on yli 60 000. Noin kaksi kolmasosaa maahanmuuttajasta on kuitenkin kristittyjä. Tällä hetkellä maahanmuuttajista vain murto-osa päätyy kirkkomme

jäseniksi: Suomessa asuvista vieraskielisistä ainoastaan runsaat seitsemän prosenttia kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Valtaosa maahanmuuttajista jättäytyy kokonaan rekisteröityneiden uskonnollisten yhdyskuntien ulkopuolelle.

Vaikka Suomi on edelleen yksi maailman luterilaisimpia maita, uskonnollinen kenttä on muuttunut nopeasti viimeisten vuosikymmenten aikana. Kirkkoon kuuluvien osuus on laskeutunut. Muihin rekisteröityihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvien osuudessa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta, sen sijaan rekisteröityihin uskontokuntiin kuulumattomien osuus on kasvanut. Tässä joukossa on kuitenkin huomattava määrä niitä, jotka kuuluvat erityyppisiin uskonnollisiin yhdyskuntiin. Suomen uskonnollista tarjontaa voidaan pitää hyvin laajana. Kirkon tutkimuskeskuksen ylläpitämän uskonnot.fi -tietokannan mukaan Suomessa oli vuoden 2014 lopussa yli tuhat uskonnollista liikettä.

Uskontojen välisen vuoropuhelun ja yhteistyön merkitys on lisääntynyt ja tämän kehityksen voidaan ennakoida jatkuvan. Tässä kontekstissa USKOT -foorumin perustaminen tammi-kuussa 2011 oli merkityksellistä. Perustajajäseninä olivat kolmen monoteistisen uskonnon, kristinuskon, islamin ja juutalaisuuden yhteisöt. Sääntöjensä mukaan foorumi toimii yhteiskuntarauhan vaalimiseksi ja tarvittaessa yhteistyössä myös muiden uskonnollisten yhteisöjen kanssa.

Muuttoliike on vilkasta myös Suomen rajojen ulkopuolelle. Oikeusministeriön ylläpitämän äänioikeutettujen lukumäärätilaston mukaan ulkomailla asuvien äänioikeutettujen Suomen kansalaisten määrä vuonna 2014 oli noin 222 000. Heistä kirkon jäseniä on 82 prosenttia. Siirtolaisuusinstituutin arvioiden mukaan ulkomailla asuu Suomessa syntyneitä ensimmäisen polven ulkosuomalaisia noin 300 000. Kun mukaan lasketaan arviot toisen, kolmannen ja sitä useamman polven ulkosuomalaisista, ulkosuomalaisten määrä nousee noin 1,4 miljoonaan. Ulkosuomalaisia yhdistävä piirre on tietoisuus suomalaisesta taustasta ja juurista sekä sitoutuminen suomalaisen identiteetin säilyttämiseen. Käytännössä tämä ilmenee muun muassa tarpeena vaalia yhteyksiä Suomeen.

Suomalaisia on aikojen kuluessa siirtynyt lähes kaikkiin maailman kolkkiin. Siirtolaisuudessa on ollut kaksi päävirtaa. Sotaa edeltänyt maastamuutto suuntautui etupäässä Pohjois-Amerikkaan, kun taas sodan jälkeen valtaosa muuttajista on lähtenyt Ruotsiin. Nykyään Suomesta muutetaan eniten Ruotsiin, Isoon-Britanniaan ja Yhdysvaltoihin. Ruotsin suurin maahanmuuttajaryhmä on suomalaiset. Yhteensä suomalaistaustaisia on Ruotsissa 620 000, mutta Suomen kansalaisuuden omaavia noin 75 000.

Oleskelu ulkomailla on usein aiempaa lyhytkestoisempaa ja maastamuutto on nykyään useimmiten väliaikaiseksi tarkoitettua. Ulkomaille muuttavat erityisesti nuoret aikuiset, 20–34-vuotiaat, joista suurimman yksittäisen ikäluokan muodostavat 25–29-vuotiaat. Maastamuuttajat ovat nykyisin enimmäkseen pitkälle koulutettua väkeä, jotka ainakin aluksi lähtevät ulkomaille vain määräajaksi. Opiskelu, kielitaidon kartuttaminen, urakehitys, uusien elämäntapojen hankkiminen ja ihmissuhteet ovat muuton synä ohittaneet toimeentulon liittyvät motiivit.

Eläkeläiset ovat uudehko maastamuuttajaryhmä. Heistä kaikki eivät asu ulkomailla pysyvästi, vaan osa asuu toisessa maassa vain osan vuodesta. He ovat niin sanottuja kausisiirtolaisia. Esimerkiksi Espanjassa kausisiirtolaisia on vuosittain arviolta 20 000. Elintason nousun ja eläkeläisten määrän kasvun myötä kausisiirtolaisten määrä tulee lisääntymään.

2.3. Ekumeeniset yhteydet

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on Luterilaisen maailmanliiton, Kirkkojen maailmanneuvoston ja Euroopan kirkkojen konferenssin perustajajäsen. Merkittävä osa kirkon kansainvälisestä ekumeenisesta toiminnasta toteutuu näiden järjestöjen puitteissa. Lisäksi kirkkomme osallistuu alueellisiin kirkkojenvälisiin verkostoihin.

Kirkkojen maailmanneuvosto

Kansainvälisistä ekumeenisista järjestöistä kattavin ja tärkein on Kirkkojen maailmanneuvosto (KMN). Se on perustettu vuonna 1948. Baasiksensa eli jäsenyyisperustansa mukaan KMN "on niiden kirkkojen yhteys, jotka tunnustavat Herran Jeesuksen Kristuksen Jumalaksi ja Vapautajaksi Raamatun mukaan ja jotka sen vuoksi pyrkivät yhdessä täyttämään yhteistä kutsumustaan yhden Jumalan, Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen kunniaksi." KMN käsittää yli 110 maassa 345 ortodoksista, anglikaanista, luterilaista, reformoitua, metodistista, baptistista, yhdistynyttä ja yhdistyvää kirkkoa ja kristillistä yhteisöä, jotka edustavat 560 miljoonaa kristittyä eli vajaat 25 % kristityistä. Suurin osa kirkkoista on nykyään ns. etelän kirkkoja.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on yksi KMN:n perustajajäsenistä ja edelleen yksi sen aktiivisimmista jäsenkirkkoista. Noin seitsemän vuoden välein järjestettävä yleiskokous on järjestön pääkokoontuminen. Yleiskokousten välillä päätösvaltaa käyttää 150-jäseninen keskuskomitea. KMN:n toimintaa ja taloutta ohjaa 20-jäseninen hallitus (eksekutiivikomitea). Piispa *Simo Peura* kirkostamme on sekä keskuskomitean että hallituksen jäsen. Suomesta keskuskomitean jäsen on lisäksi ortodoksikirkon edustajana TT *Pekka Metso*.

KMN:n keskuskomitea kokoontui heinäkuussa. Toimintavuoden kantavaksi teemana oli "pyhiinvaellus vanhurskauteen ja rauhaan", joka alkoi Busanin yleiskokouksessa ja jatkuu seuraavaan vuonna 2021 pidettävään yleiskokoukseen. Teeman valinnalla ekumeeninen liike tahoo sanoa, että kirkot ovat yhteisellä pyhiinvaellusmatkalla. Matkaa tehdessään ne kertovat hyvää sanomaa niin, että vanhurskaus kasvaa ja Jumalan rauha toteutuu maailmassa. Kaksoiskutsu on vastaus aikamme suureen tarpeeseen löytää hengellisyyden ja inhimillisyyden yhteys. Emme saa tyytyä väkivallan kierteeseen, vaan jollakin täytyy olla näky toisenlaisesta todellisuudesta.

Kirkostamme valittiin kirkkojen kansainvälisten asioiden komiteaan professori *Hanna Ojanen* ja Suomen ortodoksisesta kirkosta opiskelija *Maria Mountraki* sekä lähetyksen ja evankelioinnin komiteaan kirkostamme professori *Mika Vähäkangas* ja Suomen ortodoksisesta kirkosta TM *Aino Nenola*.

KMN:n hallituksen rooli on sääntöuudistuksen myötä aiempaa vahvempi, koska keskuskomitea on siirtänyt sille tehtäviä. Vastaavasti hallitus on toiminnastaan aiempaa selkeämmin vastuussa keskuskomitealle.

Konsensus-menetelmä on vakiinnuttanut paikkansa KMN:n työskentelyn välineenä. Konsensus ei ole vain menettelytapa, vaan periaate, joka läpäisee koko toimintarakenteen ja luo sille ominaisen eetoksen. Konsensus voidaan hahmottaa seuraavilla iskusanoilla: yhteisen näkemyksen etsintä, aito dialogi, toisen kunnioitus, vastavuoroinen tuki, voimaannuttaminen ja

rukouksen sävyttämä pyrkimys tavoitella Jumalan tahdon toteutumista. Vaikka asioiden käsittely muodostuu metodia käytettäessä vaativaksi ja edellyttää kärsivällisyyttä, kuuntelemista ja riittävää aikaa, menetelmä sopii kirkolliseen päätöksentekoon enemmistödemokratiaa paremmin. Konsensusmenetelmän ansiota ovat KMN:n uudistuminen ja sen työn hengellisen luonteen vahvistuminen. Kirkkona meillä olisi menetelmästä paljon opittavaa.

Pääsihteeri on asettanut kaksi työryhmää: toisen tehtävä on pohtia oikeudenmukaisuuden ja rauhan pyhiinvaellusta ja toisen ihmisen seksuaalisuutta. KMN:lla on sen hallituksen linjauksen mukaisesti oltava johtava rooli sen kannustaessa kirkkoja pohtimaan pyhiinvaelluksen teemaa. Työryhmän tulee tehtäväksiannon mukaan tarkastella ihmisen seksuaalisuutta riittävän laajasta näkökulmasta. KMN:n pysyväiskomissio (PCCC) kokoontuu syksyllä 2015 Suomessa kirkkomme isännöimänä. Komission tehtävä on kehittää ortodoksien ja protestanttien kirkkojen yhteistyötä.

Euroopan kirkkojen konferenssi

Euroopan kirkkojen konferenssi (EKK) on vuonna 1959 perustettu Euroopan ortodoksisten, anglikaanisten, luterilaisten ja protestanttien kirkkojen ekumeeninen yhteistyöelin, jolla on 125 jäsenkirkkoa sekä 19 kumppanuusorganisaatiota. Se on yksi kahdeksasta alueellisesta kirkkojen konferenssista maailmassa. Järjestön perussäännön mukaan ”Euroopan kirkkojen konferenssi (EKK) on niiden kirkkojen ekumeeninen yhteys Euroopassa, jotka tunnustavat Herran Jeesuksen Kristuksen Jumalaksi ja Vapahtajaksi Raamatun mukaan ja jotka sen vuoksi pyrkivät yhdessä täyttämään yhteistä kutsumustaan yhden Jumalan, Isän, ja Pojan ja Pyhän Hengen kunniaksi”.

Euroopan kirkkojen konferenssin toimintavuotta sävytti edellisen vuoden yleiskokouksen päätösten toimeenpano, erityisesti kattavan uudistuksen toteuttaminen organisaatiossa. Päätökset saatiin tehtyä joulukuun hallintoneuvoston kokouksessa, jolloin päätettiin Kirkko ja yhteiskunta -komission liittymisestä täydellisesti Euroopan kirkkojen konferenssiin. Kirkko ja siirtolaisuus -komission osalta integraatio ei toteutunut, mutta komissio solmi vuoden 2017 loppuun asti voimassa olevan yhteistyösopimuksen EKK:n kanssa.

Luterilainen maailmanliitto

Luterilaisia kristittyjä on maailmassa tällä hetkellä vajaat 75 miljoonaa. Suurin osa heistä kuuluu Luterilaisen maailmanliiton (LML) jäsenkirkkoihin, joita on 79 maassa tällä hetkellä 142; kirkkoissa on yli 70 miljoonaa jäsentä. Vuonna 1947 Lundissa perustetun LML:n jäsenkirkot ”tunnustavat kolmiyhteisen Jumalan, ovat yksimielisiä Jumalan sanan julistuksesta ja ovat altarin ja saarnatuolin yhteydessä keskenään. LML tunnustaa yhden, pyhän, katolisen ja apostolisen kirkon ja on sitoutunut palvelemaan kristittyjen ykseyttä kautta maailman”. LML:n virallinen nimi korostaa kirkkoliiton läheistä keskinäistä yhteyttä: Luterilainen maailmanliitto – kirkkojen kommuunio.

LML:n suurimmat jäsenkirkot ovat Etiopian Mekane Yesus -kirkko (6,7 miljoonaa jäsentä), Ruotsin kirkko (6,4 miljoonaa jäsentä), ja Tansanian evankelis-luterilainen kirkko (6,3 miljoonaa jäsentä). Muita suuria jäsenkirkkoja ovat mm. Amerikan evankelis-luterilainen kirkko, Tanskan kirkko, Suomen evankelis-luterilainen kirkko ja Norjan kirkko. Mekane Yesus-kirkko ohitti jäsenmäärässä kuluneen vuoden aikana Ruotsin kirkon, ja Tansanian evankelis-luterilainen kirkko tehnee saman viimeistään lähiaikoina. Tämä kertoo osaltaan kristinuskon painopisteen siirtymisestä etelään ja itään.

Kirkkomme edustaja LML:n neuvostossa oli 31.3. asti *Maria Immonen* sekä kesäkuusta 2014 lähtien ekumeenisen teologian asiantuntija, tutkijatohtori *Minna Hietamäki*. Teologian ja julkisen todistuksen osaston johtaja sekä ekumeenisten asiain apulaispääsihteeri on *Kaisamari Hintikka* ja 1.4.2014 lähtien Maailmanpalvelun osaston apulaisjohtaja on *Maria Immonen*.

LML:n neuvosto kokoontui Medanissa Indonesiassa kesäkuussa. Presidentti *Munib Younan* korosti linjapuheessaan kasvatuksen merkitystä ääri-ilmiöiden pois kitkijänä ja tienä eteenpäin myös uskontojen välisissä suhteissa. Pääsihteeri *Martin Junge* kävi yleiskatsauksessaan läpi LML:n toiminnan eri ulottuvuuksia sekä pohti myös luterilaisten kirkkojen keskinäisen yhteyden ongelmia. Hän päätyi johtopäätökseen, että törmäyskurssille ajautuneet kirkot eivät näytä tuntevan riittävästi toistensa olosuhteita, teologisia katsantokantoja sekä tulkintaan ja tietoon liittyviä näkökulmia. Tulevaisuutta ajatellen keskeinen teema puheessa oli reformaation 500-vuotismerkkivuoden huomioon ottaminen ja vuoden 2017 LML:n yleiskokous Namibian Windhoekissa. Sen teemana on ”Jumalan armon vapauttama”. Jungen mukaan se on ”etuoikeutettu tila LML:lle juhlia Jeesuksen Kristuksen evankeliumin voimaa, kun se muistaa reformaation 500. merkkivuotta”.

Tutkijatohtori *Minna Hietamäki* on kirkostamme kutsuttu luterilaisen kirkkoyhteisön (kommuunio) itseymmärrystä käsittelevään työryhmään, jonka puheenjohtajana hän myös toimii. Työryhmä esitteli ensimmäisen väliraporttinsa neuvoston kokouksessa. Loppuraportin keskeisiksi teemoiksi ehdotettiin: (1) kirkon dynaaminen luonne; osallisuus Kolmiyhteisestä Jumalasta, (2) kommuunio (kirkkoyhteys) lahjana, joka vastaanotetaan Kristuksessa ja (3) kommuunio tehtävänä. Kolmannessa osassa käsitellään yhtäältä kirkkojen itsenäisyyttä ja toisaalta niiden vastavuoroisia velvoitteita, tilivelvollisuutta toisilleen.

Toinen luterilaisten kirkkojen kansainvälinen yhteenliittymä on Kansainvälinen luterilainen neuvosto (International Lutheran Council, ILC). Se on vuonna 1993 organisoitu tunnustuksellisten luterilaisten kirkkojen yhteenliittymä. Siihen kuuluu 30 jäsenkirkkoa eri puolilta maailmaa. Suurin ja vaikutusvaltaisin jäsenkirkko on amerikkalainen luterilainen kirkko Missouri-synodi, jolla on noin 2,5 miljoonaa jäsentä. ILC:n jäsenkirkkoista 12 on myös LML:n jäseniä. LML ja ILC pitävät keskenään säännöllisesti yhteyttä ja vaihtavat informaatiota.

Suomen Ekumeeninen Neuvosto

KMN:n jäsenyyisperusta eli baasis on teologis-ekumeenisenä lähtökohtana myös Suomen Ekumeenisen Neuvoston itseymmärrykselle: ”Suomen Ekumeeninen Neuvosto (SEN) on kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen yhteistyöelin. Jäseniksi voidaan hyväksyä yhteisöjä, jotka tunnustavat Herran Jeesuksen Jumalaksi ja Vapahtajaksi Raamatun mukaan ja jotka sen vuok-

si pyrkivät yhdessä täyttämään yhteistä kutsumustaan yhden Jumalan, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen kunniaksi.” Neuvostoon kuuluu tällä hetkellä 11 jäsenkirkkoa ja 5 tarkkailijakirkkoa sekä 20 kumppanuusjärjestöä.

Neuvoston puheenjohtaja on Helsingin katolinen piispa *Teemu Sippo* ja pääsihteeri ortodoksi-isä *Heikki Huttunen*. Suomen Ekumeeninen Neuvosto koordinoi ekumeenisen rukousviikon viettoa sekä suunnittelee, koordinoi ja tuottaa materiaalia ekumeenisen vastuuviikon toteuttamista varten eri kirkkoissa ja niiden seurakunnissa. Se myös jakaa tunnustuksen vuoden ekumeenisesta teosta. Neuvoston jaostot järjestävät ekumeenisia tapahtumia ja tuottavat materiaalia yleisesti käytettäväksi. Neuvosto on jäsenkirkkojensa toimeksiannosta esittänyt kirkkojen ääntä kokoavia kannanottoja mm. turvapaikka-asioissa ja koulujen uskonnonopetuksen puolesta.

Suomen lähetysneuvosto

Merkittävä ekumeeninen elin on myös vuonna 1919 perustettu Suomen lähetysneuvosto (SLN), jossa on 31 jäsenyhteisöä. Sen puheenjohtaja on Medialähetysjärjestö Sanansaattajien ulkomaisen työn johtaja *Timo Reuhkala*. SLN:n tarkoituksena on edistää lähetystyötä tekevien yhteisöjen keskinäistä yhteyttä ja lähetysasiaa Suomessa. Tämän tarkoituksen toteuttamiseksi neuvosto: 1) hoitaa yhteyksiä jäsentensä kesken, 2) järjestää ajankohtaispäiviä ja seminaareja, 3) osallistuu Euroopan lähetysneuvostojen ja -allianssien yhteistyöhön, 4) hoitaa tarvittaessa jäsenjärjestöjensä yhteisiä asioita viranomaisten kanssa sekä 5) kokoaa ja julkaisee Suomen lähetystyötä koskevia tilastoja ja muuta sitä valaisevaa aineistoa.

Porvoon kirkkoyhteisö

Syksyllä 1992 valmistui ekumeeninen asiakirja Porvoon yhteinen julkilausuma, jonka tarkoituksena oli luoda kirkollinen yhteys Britannian ja Irlannin anglikaanisten kirkkojen sekä Pohjoismaiden ja Baltian luterilaisten kirkkojen välille. Lukuun ottamatta Tanskan ja Latvian luterilaisia kirkkoja mainittujen alueiden muut kirkot hyväksyivät julkilausumaan sisältyvän Porvoon julistuksen, jonka ne allekirjoittivat kolmessa juhlallisessa jumalanpalveluksessa syksyllä 1996. Myös Tanskan kirkko liittyi täysjäseneksi lokakuussa 2010.

Porvoon yhteinen julkilausuma luo siihen sisältyvään Porvoon julistukseen allekirjoituksellaan sitoutuneiden kirkkojen välille hyvin läheisen kirkollisen yhteyden. Yhteyden sisältö käy ilmi Porvoon julistukseen sisältyvistä sitoumuksista. Porvoon julistuksen täytäntöönpanoprosessi on useissa kirkkoissa edelleen kesken esimerkiksi juridisten käytäntöjen harmonisoinnin osalta. Julistus menee pidemmälle kuin mikään muu ekumeeninen sopimuksemme, koska siinä sitoudutaan pitämään ”kaikkien kirkkojemme kastettuja jäseniä myös oman kirkkomme jäseninä”.

Porvoon yhteisössä kehitetään erilaisia toimintamuotoja, joita koordinoi vuosittain koostuva Porvoon yhteydenpitoryhmä, jossa kirkkoamme edustaa teologian ja ekumenian johtava asiantuntija *Tomi Karttunen*. Ryhmä organisoi konsultaatioita eri teemoista (vuonna

2014 konsultaatio taloudesta ja etiikasta Saksassa), teologisia konferensseja (vuonna 2012 Kööpenhaminassa teemana "Sakramentit kirkon missiossa"), joka toinen vuosi järjestettävän priimasten (arkkipiispojien) ja johtavien piispojien kokouksen (lokakuussa 2013 Reykjavikissa) sekä yhteisön toiminnalle nelivuotiskauden suuntaviivat vahvistavan kirkonjohtajien kokouksen, joka järjestettiin kuluneena vuonna Yorkissa syyskuussa. Konsultaatioiden pitäminen kirkkojen sisällä ja kirkkojen kesken myös vaikeista aiheista osoittaa, että kirkkoyhteisön kirkkojen keskinäinen luottamus ja avoimuus ovat kehittyneet varsin pitkälle.

Yorkin kirkonjohtajien kokouksen yleisteema oli "Kohti suurempaa ykseyttä ja läheisempää yhteyttä". Käsiteltävinä alateemoina olivat palveleva johtajuus osana kristillistä todistusta, rukouksen ja hengellisyyden kaipuuseen vastaaminen, yhteisön merkitys kirkon julistustyössä, nuorten näkyvän ja aktiivisen roolin edistäminen kirkkoyhteisön elämässä sekä enemmistö- ja vähemmistökirkkojen merkitys Porvoon kirkkoyhteisön elämässä.

Käytännön tasolla yhteistyö näkyy Suomessa ehtoollisyhteyden ja jäsenyyden sekä viran vastavuoroisen tunnustamisen pohjalta vaikkapa siinä, että luterilaiset papit ovat voineet osaltaan vastata anglikaanisista jumalanpalveluksista eri puolilla Suomea. Esimerkiksi Tampereella yhteistyö on jo varsin vakiintunutta ja kytkeytyy myös ystävyyshiippakuntasuhteeseen Manchesterin hiippakuntaan. Myös Espoon ja Edinburghin hiippakunnat ovat allekirjoittaneet ystävyyshiippakuntasopimuksen. Jonkin verran on myös ystävyysseurakuntatoimintaa esimerkiksi Tampereen ja Manchesterin hiippakunnan seurakuntien välillä.

Porvoon kirkonjohtajien kokous Yorkissa

Kuva: Tomi Karttunen

Barentsin kirkkojen neuvosto

Pohjoiskalotin hiippakunnilla on omat niitä yhdistävät erityispiirteensä. Pohjoinen ekumeeninen yhteys kattaa luontevasti koko Pohjoiskalotin alueen, jonne vuonna 1996 perustettiin Barentsin kirkkojen neuvosto. Neuvoston tehtävänä on edistää kirkkojen välistä ymmärrystä Barentsin alueella, edistää yhteyksiä ja yhteyttä alueen kirkkojen välillä, tarjota keskustelufoorumi alueen kirkkoille erilaissa kirkkollisissa asioissa sekä edistää alueen kouluttavien laitosten yhteistyötä.

Barentsin kirkkojen neuvostoon kuuluvat Oulun evankelis-luterilaisen hiippakunnan lisäksi Oulun ortodoksinen hiippakunta, Luulajan hiippakunta (Ruotsi), Nord-Hålogalandin ja Sör-Hålogalandin hiippakunnat (Norja), Arkangelin, Muurmanskin ja Petroskoin hiippakunnat (Venäjä). Murmanskin alueen ja Karjalan tasavallan luterilaisia edustaa Inkerin kirkko. Neuvoston virallisia kieliä ovat ruotsi ja venäjä. Suomalaisena luterilaisena edustajana neuvoston hallituksessa on sen puheenjohtaja, kirkkoherra TT *Niilo Pesonen*.

Neuvoston toiminnassa ovat olleet esillä liturgiikan ja muiden teologisten teemojen lisäksi kirkkojen antama koulutus, sosiaaliset kysymykset, ympäristökysymykset sekä kysymys alkuperäiskansoista, erityisesti saamelaiden asemasta. Kuluneena vuonna neuvoston vuosikokous oli Rovaniemellä syyskuussa. Ekumeenista yhteyttä Venäjän ortodoksiseen kirkkoon lähialueyhteistyön kautta vahvisti se, että paikalla oli myös Murmanskin ja Montshegorskin *Metropoliitta Simon*. Neuvosto on toiminut aktiivisesti myös Barentsin alueneuvostossa, jossa sillä on tarkkailijajäsenyys.

2.4. Ekumeeniset tapahtumat

Järjestyksessään 29. Pyhän Henrikin päivän matkaan Roomaan tammikuussa osallistuivat Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta delegaation johtajana arkkipiispa *Kari Mäkinen*, Suomen ortodoksisesta kirkosta *arkkipiispa Leo* ja Katolinen kirkko Suomessa piispa *Teemu Sippo SCJ*. Matkaan kuului *Paavi Franciscuksen* yksityisvastaanotto, vierailu Paavillisessa kristittyjen yhteyden edistämisen neuvostossa ja useita ekumeenisia jumalanpalveluksia sekä Suomen suurlähettiläiden tapaaminen.

Maalis-huhtikuun taitteessa kirkkomme järjesti ensimmäistä kertaa lähetyskumppanuusneuvottelun lähetysjärjestöjensä kumppanuuskirkoille Järvenpäässä, Kirkon koulutuskeskuksen tiloissa. Teemaksi oli valittu Isä meidän rukouksesta "Your Kingdom Come". Lähetyskumppanuusneuvottelun taustalla oli kirkon lähetysstrategia ja sen ajatus kirkon roolin vahvistamisesta kirkon oman lähetystehtävän toteuttamisessa. Samoin toteutettiin toista kirkon lähetysstrategian ajatusta: "kirkon lähetysjärjestöjen solmimat sopimukset jäsenytyvät selkeämmin osaksi kirkon ulkosuhteita."

Sitten vuoden 1963 LML:n yleiskokouksen Helsingissä ei Suomessa ole nähty yhtä kansainvälistä luterilaista kokousta. Kokoukseen ottivat yhtä aikaa osaa niin KMN:n, LML:n kuin EKK:n pääsihteerit, mikä on varsin harvinainen ekumeeninen yhdistelmä Suomessa. Tarkoitus oli kuunnella kumppanuuskirkkojen ääntä ja antaa heidän ajatuksilleen ja prioriteeteilleen ti-

Lähetyskumppanuusneuvottelut Järvenpäässä
Kuva: Aarne Ormio

laa. Keskeisimmiksi kumppanuuskirkkojen avun tarpeen kohteiksi nousivat teologinen ja muu koulutus sekä taloudellinen omavaraisuus. Myös johtajuuskysymykset, hallinto, diakonia sekä työntekijävaihto olivat tärkeitä teemoja kumppanuuskirkoille.

Huhtikuussa arkkipiispa *Kari Mäkisen* seurue vieraili Inkerin kirkossa. Inkerin kirkkoon tutustumisen ohella arkkipiispa tapasi Suomen pääkonsulin sekä vieraili Pietarin teologisessa akatemiassa ja Aleksanteri Nevskin Lavrassa. Piispa *Aarre Kuukaupin* johdolla arkkipiispa seurueineen tutustui Inkerin kirkon toimintaan paitsi Pietarissa myös laajemmin Inkerinmaalla. Esillä olivat etenkin Inkerin kirkon voimakas lähetyskutsutus, vapaaehtoistoiminta ja hyvät ekumeeniset suhteet sekä kirkon taloudellinen tilanne.

Kesäkuussa arkkipiispa *Kari Mäkinen* osallistui Brysselissä EU-komission puheenjohtajan *José Manuel Barroson* isännöimään korkean tason tapaamiseen eurooppalaisten uskontojohtajien kanssa. Kokoukseen oli kutsuttu 19 uskontojohtajaa Euroopasta. Tilaisuuden aiheena oli Euroopan unionin tulevaisuus. Teemoina olivat kiinnostuksen lisääminen EU:ta kohtaan, unionin rooli rauhanrakentajana ja eurooppalaisen talouskriisin sosiaaliset vaikutukset.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Saksan evangelisen kirkon kolmivuotiskonsultaatio järjestettiin Berliinissä heinäkuussa. Kirkkomme piispoista konsultaatioon osallistuivat arkkipiispa *Kari Mäkisen* lisäksi ulkosuomalaistyön toimikunnan puheenjohtaja piispa *Tapio Luoma* sekä teologisten asiain toimikunnan puheenjohtaja piispa *Matti Repo*. Tapaamisen yhteydessä käsiteltiin teologisena teemana piispan ja aluepiispan virkaa. Esillä olivat myös uskontojen välinen kohtaaminen, reformaation merkkivuoden teema "reformaatio ja politiikka". Delegaatiot vierailivat myös EKD:n järjestämässä symposiumissa perheiden vahvistamisesta kirkossa ja sosiaalipolitiikassa. Tässä yhteydessä järjestettyyn paneelikeskusteluun osallistui johtava asiantuntija *Tomi Karttunen*.

Syyskuun alussa arkkipiispa *Kari Mäkinen* seurueineen vieraili Moskovan patriarkaatis-
sa ja kävi keskusteluja ulkoasiain osaston johtajan *metropoliitta Hilarionin* sekä *patriarkka*
Kirillin kanssa. Keskustelujen tuloksena päätettiin toistaiseksi keskeyttää kirkkojemme väli-
nen teologinen dialogi, jonka seuraava vaihe oli määrä toteuttaa syyskuun alussa Moskovassa.
Kirkkojenvälistä yhteydenpitoa kuitenkin jatketaan esimerkiksi lähialueyhteistyön, teologisen
stipendivaihdon ja Barentsin kirkkojen neuvoston yhteydessä.

Syyskuun lopulla järjestettiin Erfurtin evankelisessa augustinolaisuostarissa ekumeeninen
Luther-symposium teemasta "Luther. Katolisuus ja reformi. Juuria – teitä - vaikutuksia" kato-
lisen kirkon ekumeenisen tutkimuslaitoksen Johann Adam Möhler -instituutin ja paikallisen
katolisen tiedekunnan yhteistyönä. Symposiumissa luennoivat kirkkomme piispoista piispa
emeritus *Eero Huovinen* ja piispa *Jari Jolkkonen*; piispa *Simo Peura* osallistui yhteenvetoa teh-
neeseen paneelikeskusteluun luterilais-katolisesta ekumeniasta. Erityisen arvokkaana sympo-
siumin antina pidettiin suomalaisen Luther-tutkimuksen ekumeenisten tulosten tuomaa kan-
sainvälistä näkökulmaa. Katolisen piispaikokouksen ekumeniavastaava piispa *Gerhard Feige*
totesi: "Saksalaiselle Luther-tutkimukselle toivon tämän kokouksen kansainvälisistä tiedoista
ja ajatuksista uusia impulsseja. Ekumeeninen rinnakkaiselo Saksassa voi hyötyä näistä."

Lokakuun alussa järjestettiin kirkkomme ja Suomen Ekumeenisen Neuvoston isännöimä-
nä pohjoismaisen Faith and Order -verkoston kokous ortodoksisessa kulttuurikeskus Sofiassa.
Kokouksen teimana oli Faith and Order -työ ja kirkkojen uudistuminen. Paikalla oli pohjois-
maisen verkoston edustajien lisäksi Faith and Order-komission johtaja *John Gibaut*.

3. NEUVOSTON KOKOUKSET

Kirkon ulkoasiain neuvosto piti vuonna 2014 kuusi kokousta. Neuvosto hyväksyi ulkoasian osaston toimintaan liittyviä keskeisiä asiakirjoja, päätti kirkkomme edustamisesta lukuisissa kansainvälisissä toimitilimissä ja tapahtumissa, sekä linjasi ulkoasiain osaston toimintaa. Kokousten alussa ulkoasiain osaston johtaja esitti katsauksen ajankohtaisista neuvoston toimialaan liittyvistä asioista. Teemoina olivat kansainvälisten kirkkoliittojen ajankohtaiset kysymykset, Ukrainan tilanne ja kirkkojen rooli siinä, kirkon keskushallintouudistuksen vaikutukset kirkon kansainvälisten suhteiden hoitamiseen, Venäjän ortodoksisen kirkon tilanne ja oppikeskustelujen keskeytyminen sekä eteläisen Afrikan luterilaisten kirkkojen tilanne ja kirkkomme yhteistyö niiden kanssa.

Ulkoasiain neuvoston kesäseminaari pidettiin kulttuurikeskus Sofiassa elokuussa. Seminaariin osallistui neuvoston jäsenten ja varajäsenten lisäksi kirkkomme edustajia kansainvälisissä kirkkoliitoissa sekä KUN:n asettamien toimikuntien ja neuvottelukuntien jäseniä. Seminaarin teemoina olivat maailman uskontotilanne, muuttoliike ja ekumeeniset suhteet. Seminaarilla pohjustettiin kirkon kansainvälisen ja ekumeenisen työ strategian laatimista.

Yhteistyöasiakirja Inkerin evankelis-luterilaisen kirkon kanssa

Ulkoasiain neuvosto käsitteli yhteistyöasiakirjaa kirkkomme ja Inkerin evankelis-luterilaisen kirkon välillä. Vuonna 2000 allekirjoitettua sopimusta oli tarpeen päivittää. Se oli valmisteltu Neuvostoliiton hajoamisen jälkeisissä olosuhteissa, jolloin Inkerin kirkko oli organisoitumassa uudelleen ja siinä viitataan tuon ajan kontekstia varten laadittuihin asiakirjoihin, jotka eivät enää ole voimassa tai joilla ei enää ole relevanssia. Neuvosto hyväksyi yhteistyössä Inkerin kirkon kanssa valmistellun uuden yhteistyöasiakirjan ja päätti esittää kirkkohallitukselle sen lähettämistä kirkolliskokouksen hyväksyttäväksi.

Kirkon edustaminen ja henkilövalinnat

Neuvosto päätti toimintavuoden aikana lukuisista kirkon edustamiseen liittyvistä tehtävistä, kuten osallistumisesta ekumeenisiin kokouksiin, eri kirkkojen kirkolliskokouksiin ja piispanvihkimyksiin sekä delegaatioista ekumeenisiin neuvotteluihin. Näitä päätöksiä koskevat yksityiskohtaisemmat tiedot on esitetty liiteosassa sivuilla 59–64

Kirkkomme edustajana Luterilaisen maailmanliiton neuvostossa toiminut teologian maisteri *Maria Immonen* erosi tehtävästään tultuaan valittua Luterilaisen maailmanliiton palvelukseen. Hänen tilalleen ulkoasiain neuvosto nimesi teologian tohtori *Minna Hietamäen*. Ulkoasi-

ain neuvosto valitsi myös kirkkomme edustat Suomen ekumeeniseen neuvostoon kaudelle 2015–2017.

Vuonna 2014 tuli täytettäväksi poikkeuksellisen monta siirtolaispapin tehtävää. Kun ulkosuomalaistyö toteutetaan pääsääntöisesti integraatioperiaatteella yhteistyössä paikallisten (pääosin luterilaisten) kirkkojen kanssa, ulkoasiain neuvoston tehtävänä on esittää kirkkomme ehdokasta siirtolaispapiksi. Kertomusvuonna tehtiin esitykset siirtolaispapeista seuraaviin kohteisiin: Ruotsin kirkon Flemingbergin seurakunta, Sveitsi, Itävalta (sijaisuus), Saksan itäisen alueen suomalaiset seurakunnat (toimikauden jatkaminen), Floridan suomalainen seurakunta ja Norjan suomalainen seurakunta.

Kirkon ulkomaanavun kumppanuudet ja säätiön hallitus

Kirkon ulkoasiain neuvosto käsitteli useissa kokouksissa Kirkon ulkomaanavun toimintaan liittyviä kysymyksiä. Vaikka ulkomaanapu on itsenäinen säätiö, se korostaa kirkon omistajuutta toiminnassaan ja haluaa ottaa linjauksissaan huomioon kirkon näkökannat. Ulkomaanavun toiminnanjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus ulkoasiain neuvoston kokouksissa.

Neuvosto käsitteli Kirkon Ulkomaanavun yhteistyötä kansainvälisten kirkkoliittojen kanssa ulkomaanavun laatiman selvityksen pohjalta. Kirkon ulkomaanapu on merkittävä kansainvälisten kirkkoliittojen rahoittaja – viimeisen 10 vuoden aikana se on tukenut kirkkoliittoja 100 miljoonalla eurolla. Viime vuosina taloustuki kirkkoliitoille on kohdentunut yhä enemmän Kirkon ulkomaanavun strategian mukaiseen toimintaan ja ulkomaanavussa on haettu myös muita keinoja kirkkoliittojen tukemiseen kuin taloudellinen tuki. Neuvosto totesi kansainvälisten kirkkoliittojen olevan hyvä väylä saada yhdessä enemmän aikaiseksi.

Kirkon ulkoasiain neuvosto valitsi Kirkon ulkomaanavun säätiön hallitukselle uuden puheenjohtajan ja valtaosan hallituksen jäsenistä. Valinnassa huomioitiin ulkomaanavun toiminnan eri osa-alueilla tarvittava osaaminen sekä toiminnan jatkuvuus ulkomaanavun käytyä lyhyessä ajassa läpi useita muutoksia. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin ulkoministerin erityisavustaja *Tarja Kantola*.

Kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahasto

Kirkon kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahaston tarkoituksena on erityisesti syystä tukea Luterilaisen maailmanliiton ja muiden ekumeenisten järjestöjen sekä niiden jäsenkirkkojen, kirkkomme sisarkirkkojen ja muiden yhteistyökumppaneiden 1) tärkeiden ekumeenisten hankkeiden toteuttamista, sekä 2) työtä taloudellisin perustein. Rahastoa kartutetaan kolehdeilla ja muilla rahastolle annetuilla varoilla sekä korkotuotoilla. Rahaston tuottojen käytöstä päättää Kirkon ulkoasiain neuvosto, peruspääoman käytöstä kirkolliskokous.

Rahastolle ei kohdennettu kolehteja eikä sille ole annettu muita varoja. Rahaston koko kuitenkin kasvoi merkittävästi vastuullisesti hoidetun sijoitustoiminnan kautta ja avustuksia oli mahdollista myöntää sääntöjen mukaisiin perusteltuihin hankkeisiin. Luterilaisen maailmanliitolle myönnettiin kolme avustusta: projektille *Self-Understanding of the Lutheran Communion*

20 000 euroa, *Global Perspectives on Reformation* -konferenssin järjestämiseen 60 000 euroa ja Luterilaisen maailmanliiton *Endowment Fundiin* 200 000 euroa. Kambozan luterilaisen kirkon laajennushankkeeseen myönnettiin 10 000 euroa ja Intian kirkkojen neuvostolle 4 000 euroa nuorten teologien seminaariin. Interdiacille myönnettiin vuosille 2014–2017 yhteensä 35 000 euron avustus kansainvälisen diakonisen koulutusohjelman tukemiseen. Kiinan kristittyjen neuvoston toimintaa tuettiin 50 000 eurolla myöntämällä avustus Lutherin saarnojen kääntämiseksi kiinan kielelle. Namibian evankelis-luterilaiselle kirkolle myönnettiin 9 000 euron avustus oshidongan kielisen katekismuksen painokuluihin. Eteläisen Afrikan luterilaiselle kirkolle myönnettiin 10 000 euron avustus hankkeeseen *Lutheran Action Against Gender-Based Violence*. Kirkon Ulkomaanavulle myönnettiin 35 000 euron avustus väkivaltaisen ekstretismin torjumiseen yhteistyössä sisäministeriön kanssa sekä Yhdysvaltoihin suuntautuvaa opintomatkaa varten.

Jäsenmaksut ja erityisavustukset ekumeenisille järjestöille

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on kansainvälisten ekumeenisten järjestöjen merkittävä rahoittaja. Toukokuussa ulkoasiain neuvosto päätti esityksestä ekumeenisille järjestöille myönnettävistä avustuksista. Jäsenmaksujen ja avustusten yhteissummaksi esitettiin 739 800 euroa. Suurimmat jäsenmaksut maksettiin Luterilaiselle maailmanliitolle, Kirkkojen maailmanneuvostolle ja Euroopan kirkkojen konferenssille. Suurimmat erityisavustukset myönnettiin kirkkoliittojen yleiskokousten järjestämiseen ja Strasbourgin ekumeenisen instituutin tukemiseen. Euroopan kirkkojen konferenssin rahoitusta päätettiin sopeuttaa organisaatiouudistuksen mukaisesti ja ottaa rahoituksessa huomioon Euroopan kirkkojen konferenssin yleiskokouksen linjaukset. Erillinen määräraha Kirkko ja yhteiskunta -komissiolle poistettiin komissiorakenteen päättymisen vuoksi. Samoin luovuttiin erillisestä vuosittaisesta yleiskokousrahastomaksusta, sillä yleiskokousten rahoitus kerätään jatkossa jäsenmaksuista.

Useiden ekumeenisten järjestöjen ja kirkkojen taloudellinen asema on edelleen vaikea, mikä lisäsi kirkkomme taloudellisen tuen merkitystä kansainvälisten yhteistyöjärjestöjen rahoittamisessa. Monien ekumeenisten järjestöjen taloudellista tilannetta vaikeuttaa erityisesti se, että kaikki jäsenkirkot eivät maksa jäsenmaksujaan täysimääräisesti.

Ulkoasiain osaston toimintakertomusten ja -suunnitelmien käsittely

Tammikuussa ulkoasiain neuvosto käsitteli ulkoasiain osaston ja sen yksiköiden toimintakertomuksia. Käydyn keskustelun jälkeen neuvosto hyväksyi toimintakertomukset ja päätti lähettää ne kirkkohallitukselle. Ulkoasiain osaston ja sen yksiköiden toimintaa käsiteltiin myös ulkoasiain neuvoston toimintakertomuksen käsittelyn yhteydessä maaliskuussa. Neuvosto käsitteli myös asettamiensa työryhmien ja neuvottelukuntien toimintakertomukset vuosilta 2011–2013.

Toukokuussa ulkoasiain neuvosto käsitteli ulkoasiain osaston ja sen yksiköiden toimintasuunnitelmia vuodelle 2015 sekä toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuosille 2015–2017. Neuvosto piti siirtymistä tuloskorttimalliin tavoitteiden asettamisen kannalta hyvänä mutta samalla nähtiin tärkeänä, että yksikkötason tavoitteet voidaan asettaa riittävän konkreettisesti. Kansainvälisen ja ekumeenisen toiminnan suuntaviivojen laatiminen oli yksi osaston keskeisiä tavoitteita. Sitä pohjustettiin neuvoston kesäseminaarissa elokuussa.

Neuvosto käsitteli myös määrärahan myöntämistä Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa tehtävää työtä varten. Kansainväliselle seurakunnalle päätettiin varata aiempien vuosien tasoinen toiminta-avustus edellyttäen, että se sitoutuu kirkkomme maahanmuuttajatyön toimintaperiaatteisiin ja osaltaan tukee näiden periaatteiden mukaista seurakuntatyötä maahanmuuttajien parissa.

Lähetystyön perussopimus ja uusi toimikunta

Perussopimuksen edellyttämät ohjauskeskustelut käytiin lähetysjärjestöjen ja Kirkon ulkomaanavun kanssa syys-lokakuussa ja niiden pohjalta laadittua koostetta käsiteltiin neuvoston joulukuun kokouksessa. Ohjauskeskusteluissa käsiteltiin järjestöjen meneillään olevia ja tulevia hankkeita sekä erityiskysymyksinä järjestöjen ulkomailla toimivien työntekijöiden turvallisuutta, lähetyskumppanuusneuvottelua ja kansainvälisen työn hiippakuntasihteerijärjestelmää. Neuvosto kiinnitti erityistä huomiota tutkimustuloksiin, joiden mukaan nuorten pappien ja monien muiden kirkon työntekijöiden arvostus lähetystyötä kohtaan on laskenut. Kansainvälisen työn hiippakuntasihteereillä nähtiin olevan merkittävä rooli myös lähetyskasvatuksessa.

Kirkolliskokous päätti syysistunnossaan kirkkohallituksen ohjesäännön muuttamisesta lähetystyön toimikunnan osalta. Muutoksen seurauksena toimikunnan kokoonpano oli mahdollista saada lähetysstrategian mukaiseksi niin, että hiippakuntien ja seurakuntien omistajuus lähetystyössä vahvistuu. Muutoksen jälkeen kaikki toimikunnan jäsenet valitaan hiippakuntien nimeämistä ehdokkaista. Perussopimuksen solmineet lähetysjärjestöt ja Kirkon Ulkomaanapu voivat nimetä toimikuntaan edustajat, joilla on läsnäolo- ja puheoikeus toimikunnan kokouksissa. Joulukuussa ulkoasiain neuvosto valitsi uuden lähetystyön toimikunnan, jonka koostumus on lähetysstrategian mukainen. Toimikunta aloitti tehtävässään vuoden 2015 alusta.

4. TYÖALAT JA TOIMIKUNNAT

4.1. Teologiset asiat

Kirkkohallituksen ohjesäännön 22 §:n mukaan teologisten asiain toimikunnan tehtävänä on ”käsitellä kirkon ekumeenisiin suhteisiin liittyviä teologisia asioita ja valmistella niitä koskevia lausuntoja ulkoasiain neuvostolle sekä antaa omissa nimissään lausuntoja asioista, jotka eivät edellytä kirkon ulkoasiain neuvoston käsittelyä”.

Toimikunta on siten asiantuntijaelin, jolle on annettu vastuullinen tehtävä kirkon ekumeenisten suhteiden kokonaisuudessa. Se on koottu pitäen silmällä teologisia valmiuksia käsitellä kysymyksiä, jotka liittyvät kirkon opilliseen identiteettiin. Toimikunta sinänsä ei ole päätöksiä tekevä elin, mutta sen kirkon ulkoasiain neuvostolle laatimat lausuntoesitykset vaikuttavat olennaisesti neuvoston edellytyksiin vastata kirkon ekumeenisten suhteiden johdonmukaisuudesta ja selkeydestä. Teologisten asiain toimikunta on avainasemassa siinä, miten Suomen evankelis-luterilainen kirkko kykenee toteuttamaan luterilaisen tunnustuksensa valossa sille uskotun apostolisen ja katolisen uskon kutsumusta pyrkiä kohti koko Kristuksen kirkon näkyvää ykseyttä.

Toimikunta käsittelee myös teologisia stipendiasioita ja toimii osaltaan kontaktipintana niin teologista opetusta antaviin oppilaitoksiin kuin hiippakunta- ja seurakuntatason ekumeenisiin toimijoihin. Siten se myös edistää ekumeenisten asioiden tunnettavuutta teologian opiskelijoiden ja opettajien sekä seurakunnan työntekijöiden parissa

Valmistellut lausunnot

Teologisten asiain toimikunnan asiantuntijat ja teologisten asiain yksikkö ovat yhdessä valmistelleet kaksi lausuntoa ja kolme asiantuntija-arviota tueksi kirkon eri toimijoille kuluneena vuonna: lausunnot Faith and Order-asiakirjasta The Church towards a Common Vision eli Kirkko: yhteistä näkyä kohti ja ekumeenisesta ohjeesta Suuntaviivat luterilais-metodistiselle yhteistyölle sekä asiantuntija-arviot KMN:n asiakirjasta Christian Identity in a Multireligious World ja Euroopan protestanttisten kirkkojen asiakirjoista Ministry, ordination, episkopé and Theological Education sekä Kirchengemeinschaft.

Teologisten asiain yksikössä on myös valmisteltu selvityksiä ekumeenis-teologisesta ja kansainvälisestä näkökulmasta liittyen esimerkiksi naispappeuskysymyksen käsittelyyn kirkossamme, hiippakuntahallintoon sisäkirkoissamme ja kirkon ja valtion suhteisiin Pohjoismaissa sekä ehtoollisvieraanvaraisuuden toteuttamiseen paikallisseurakunnassa. Asiantuntija-apua on annettu esimerkiksi liittyen kristilliseen kasteeseen ja avioliittoon vihkimiseen ekumeenisissa yhteyksissä. Haastatteluja on annettu sekä luentoja ja alustuksia pidetty eri

yhteyksissä. Yksikkö on ollut mukana edistämässä myös patristisen teologian tutkimusta ekumeenisesta näkökulmasta sekä teologia.fi -palvelun toimintaa.

Tiedotus

Kirkon kotisivujen eli työntekijöille suunnatun Sakastin Maailmanlaaja kirkko -osion ja suurelle yleisölle suunnatun evl.fi -palvelun lisäksi tietoa ekumeniasta jaettiin sähköisessä mediassa Kotimaa24-palvelun blogin, Twitterin ja Facebookin kautta. Teologisten asiain tiedotuslehdessä Reseptiossa julkaistiin kaksi numeroa paperi- ja verkkoversiona. Ensimmäisessä numerossa (1/2014) Reformaation 500-vuotismuisto ja luterilainen tunnustus julkaistiin artikkeleita ja esitelmää mm. reformaation merkkipuoden 2017 valmisteluprosessista, Luterilaisen maailmanliiton eurooppalaisten alueiden kokouksesta, kirkkomme neuvotteluista Inkerin kirkon kanssa sekä valmisteluista 16. teologista dialogia varten Venäjän ortodoksisen kirkon kanssa. Toisessa numerossa (2/2014) Kansankirkko ja reformaatio ekumeenisena teemana julkaistiin mm. alustuksia teologisesta dialogista Suomen ortodoksisen kirkon kanssa sekä vuositapaamisesta Kirkkohallituksen, Suomen vapaakristillisen neuvoston ja Frikyrklig samverkanin kesken. Vuosina 2001, 2007, 2009, 2010 ja 2012 Suomen ortodoksisen kirkon kanssa käytyjen neuvottelujen englanninkieliset käännökset saatiin julkaistua toimitettuina. Erityisesti ortodoksisten kirkkojen kanssa käymämme ekumeeniset dialogit, mutta myös muut, herättävät kansainvälistäkin kiinnostusta, ja siksi dokumentteja on julkaistu myös englanniksi vuosien saatossa. Erityisen tärkeää on nostaa esille dialogimme Suomen ortodoksisen kirkon kanssa nyt kun teologinen dialogi Venäjän ortodoksisen kirkon kanssa on keskeytynyt. Ekumeenista tietoutta on pidetty esillä myös hiippakunnallisissa Ikkuna ekumeniaan -koulutuspäivissä, jotka ovat osa kirkon kansainvälisen työn koulutusta kotimaan henkilöstölle.

Stipenditoiminta

Teologian sekä muiden kirkollisten alojen opiskelijoiden ja kirkon työntekijöiden stipendivaihdon tavoitteena on lisätä ekumeenista tietämystä, edistää teologista tutkimusta, tutustuttaa kirkolliseen elämään sekä parantaa kielitaitoa. Vuoden 2014 aikana kaikki ulkoasiain osaston teologisten asiain yksikön hallinnoimat säännölliset stipendiohjelmat olivat aktiivisia. Erityisiä ilon aiheita oli useita. Ensinnäkin vuosikausien hiljaiselon jälkeen oli mahdollista toteuttaa yhteistyötä KMN:n alaisen Bosseyn ekumeenisen instituutin kanssa, koska instituutissa alettiin järjestää pitkäkestoisten tutkintokurssien ohella aiheiltaan ajankohtaisia lyhytkestoisia ekumeenisiä koulutuskursseja, joista kahteen lähetettiin stipendiaatti kirkostamme. Toiseksi kirkkomme hakemus suomalaiselle jatko-opiskelijalle Kuubassa suoritettavaa väitöskirjatutkimusta varten meni Luterilaisen maailmanliiton Human Resources Development -apurahan haussa läpi. Tämä oli merkittävä, koska LML:n stipendiohjelmien nykylinjauksen mukaan niissä painotetaan ns. globaalin etelän kehittyvien kirkkojen henkilöstön kehittämiseen tähtäviä hankkeita. Pohjois-eurooppalaisten kirkkojen lähettämien hakemusten menestystä ei voida siksi pitää todennäköisenä. Kolmanneksi kuluneen vuoden stipendiohjelman toteutu-

misessa herättää tyytyväisyyttä sen suunniteltu kohdentuminen laaja-alaisesti kirkkomme ekumeenisen strategian linjausten ja tavoitteiden mukaan siten, että aiempaa useampi teologista ja kirkollista koulutusta tarjoavien oppilaitosten opiskelijat kuten myös kirkon henkilöstön suhteen aiempaa laajemmin kirkon erilaiset työalat olivat edustettuina stipendin tuettavien joukossa. Erityisenä tulevana kehittämisalueena stipenditoiminnassa näyttäytyy yhteistyö hiippakuntien kanssa.

Ystävyysseurakuntatyö

Ystävyysseurakuntatoiminta edistää paikallisseurakuntien käytännöllistä kumppanuutta ja kansainvälistä vuorovaikutusta kirkkojen kesken. Kuluvana vuonna Kirkkohallituksen ulkoasiain osastolle ilmoitettiin kolmesta uudesta ystävyysseurakuntasuhteesta Viron ja yhdestä Inkerin kirkon seurakunnan kanssa. Seurakunnilta ei yleensä tule ulkoasiain osastolle ilmoitusta päättyneistä tai hiljalleen hiipuneista ystävyysseurakuntasuhteista ja erityisesti seurakuntien yhdistymisen yhteydessä monet vanhoista suhteista ovat vaarassa jäädä kokonaan tiedostamatta ja unohduksiin. Ulkoasiain osastolla ylläpidettävää ystävyysseurakuntasuhterekisteriä on ollut siksi välttämätöntä päivittää. Päivitystyön ensimmäinen vaihe, joka toteutettiin viimeisimmän nelivuotiskertomuskyselyn tietoja ja olemassa olevan rekisterin tietoja vertaamalla, valmistui vuonna 2014 ja päivitetty rekisteri julkaistaan seurakuntakyselyllä toteutettavan tarkistuksen jälkeen Kouvolan Kirkkopäivillä toukokuussa 2015 järjestettävän ystävyysseurakuntaseminaarin yhteydessä. Kyseisessä seminaarissa aiheena tulee olemaan ystävyysseurakuntatoiminnan ja -suhteiden päivitys paitsi olemassa olevien suhteiden myös käynnissä olevan toiminnan, seurakuntarakenteiden muutoksen, taloudellisen tilanteen tiukentamisen sekä uusien avausten näkökulmista.

4.2. Ulkosuomalaistyö

Kirkon ulkosuomalaistyön toimikunnan ”tehtävänä on suunnitella, ohjata ja seurata ulkomailla asuvien suomalaisten ja Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa tehtävää kirkollista työtä”. Toimikunta ohjaa kirkon ulkosuomalaistyön yksikön toimintaa, joka koordinoi ulkosuomalaisten seurakunnallista toimintaa yhteistyössä paikallisen sisarkirkon kanssa. Lisäksi yksikkö tukee sisarkirkkojen parissa tehtävää kirkon ulkosuomalaistyötä henkilöresurssein ja taloudellisesti sekä tiedottaa ulkomailla tapahtuvasta suomalaisesta kirkollisesta toiminnasta.

Kirkon ulkosuomalaistyötä tehdään noin 40 maassa. Ulkosuomalaisia palvelee noin 160 päätoimista työntekijää, jotka muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta ovat ulkomaisten sisarkirkkojen palveluksessa. Tämän lisäksi työtä tekevät osa-aikaiset ja määräaikaiset kirkon turistikirkkojen tekijät. Ulkomailla arvioidaan asuvan yhteensä noin 1,4 miljoonaa suomalaistaustaista henkilöä. Heistä äänioikeutettuja Suomen kansalaisia oli vuonna 2014 noin 222 000. Muuttovirrat Suomesta suuntautuvat yhä useampiin maihin, oleskelu ulkomailla on aiempaa lyhytkestoisempaa ja muutokset ovat nopeampaisia Jatkuvasti muuttuva toimintaympäristö

edellyttää kirkon ulkosuomalaistyöltä joustavaa toimintatapaa ja voimavarojen tarkoituksenmukaista kohdentamista.

Suomesta tehtävien ulkomaanmatkojen määrä ja turismi lisääntyvät vuosittain. Kotimaasta tehtiin vuonna 2013 lähes 5,7 miljoonaa yöpymisen sisältävää vapaa-ajan ulkomaanmatkaa. Suosituimmat kohteet olivat Viro, Ruotsi ja Espanja. Vuonna 2013 ulkomaille tehtiin 1,7 miljoonaa sellaista työ- ja kokousmatkaa, jonka aikana yövyttiin kohdemaassa. Ulkomaan työmatkojen määrä kasvoi 48 prosenttia vuodesta 2011. Yöpymisen kohdemaassa sisältäneitä työmatkoja tehtiin eniten Ruotsiin, Viroon, Saksaan ja Venäjälle.

Yhteistyö sisarkirkkojen kanssa

Kirkon ulkosuomalaistyö toimii läheisessä yhteistyössä sisarkirkkojen kanssa ja tavoitteena on, että suomalainen kirkollinen työ on integroitunut osa sisarkirkon omaa toimintaa ja rakenteita. Tämän periaatteen mukaisia sisarkirkkojen välisiä sopimuksia kirkkomme on solminut Australian, Kanadan, Thaimaan, Ruotsin ja USA:n evankelis-luterilaisten kirkkojen sekä Saksan ja Itävallan evankelisten kirkkojen kanssa. Saman sisältöisen vakiintuneen käytännön mukaisesti kirkon ulkosuomalaistyö toimii Norjassa ja Tanskassa. Useimmissa kirkon turistikohdeissa (mm. Espanja, Kreikka, Kypros) toiminta perustuu läheiseen ekumeeniseen yhteistyöhön paikallisten kirkkojen kanssa.

SVEITSI

Sveitsissä asuu arvioiden mukaan noin 7 000–8 000 suomalaista, joista noin puolet on Suomen kansalaisia. Suomalaisten määrä on parina viime vuosikymmenenä kasvanut, mistä johtuen Sveitsiin lähetettiin vuonna 2006 täysiaikainen siirtolaispappi. Hänen tehtävänä oli kehittää suomalaista kirkollista työtä ja luoda sille rakenteet yhteistyössä Sveitsin luterilaisten seurakuntien kanssa. Hankkeen myötä suomalainen seurakuntatyö on vakiintunut ja monipuolistunut.

Syksystä 2014 alkaen Sveitsin työn toimintarakenteiden kehittäminen on jatkunut yhteistoiminnassa Sveitsin ja Liechtensteinin evankelis-luterilaisen kirkkoliiton (BELK) sekä muiden paikallisten kirkkojen kanssa siten, että siirtolaispappi työskentelee osa-aikaisena (30 %), työntekijänä. Suomalainen kirkko Sveitsissä (SKS) / Finnische Kirche in der Schweiz (FKS) työn tavoitteena on evankeliumin julistaminen ja Sveitsissä asuvien suomalaisten hengellisen elämän tukeminen heidän äidinkielellään.

SAKSA

Saksan liittotasavallassa asuu noin 13 000 ulkosuomalaista, joista lähes kaikki on edelleen Suomen kansalaisia. Tämän lisäksi maassa asuu toisen ja kolmannen polven saksansuomalaisia saman verran. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Saksan evankelisen kirkon (EKD) väli-

sen sopimuksen mukaisesti suomalainen kirkollinen työ on osa EKD:n maakirkkojen työtä, joiden palveluksessa eri puolilla Saksaa toimii viisi suomalaista siirtolaispappia. Heidän asemapaikkansa ovat Berliini, Hampuri, Köln, Frankfurt ja München, mistä käsin he palvelevat oman alueensa suomalaisseurakuntia, joita on 17. Saksan suomalaisen kirkollisen työn keskus (SKTK) on palvelujärjestö, joka tukee paikallista seurakuntatyötä ja huolehtii seurakuntien yhteisistä työmuodoista kuten tiedotuksesta, nuoriso- ja rippikoulutyöstä ja seniorityöstä.

Saksan suomalaisen kirkollisen työn keskuksen (SKTK) vuosikokous pidettiin Münsterrissä. Kokouksen puheenjohtajana toimi kirkon ulkosuomalaistyön koordinaattori *Susanna Merikanto-Timonen*. Kesällä SKTK täytti 40 vuotta.

KALIFORNIA

Kirkon ulkosuomalaistyön yksikkö suunnitteli vuonna 2011 yhteistyössä Amerikan evankelis-luterilaisen kirkon (ELCA) Southwest California Synodin ja Kalifornian suomalaisten yhteisöjen kanssa kirkollisen työn kehittämistä Kalifornian kokeiluhankkeen avulla. Tavoitteena oli kartoittaa toimialueen seurakuntatyön tarpeet ja mahdollisuudet ja laatia seurakuntatyön toimintasuunnitelma ja rakenteet yhteistyössä alueen suomalaisyhteisöjen ja Southwest California Synodin kanssa. Kokeiluhanketta johtaa suomalaisen siirtolaispappi, joka samalla palvelee USA:n länsirannikon suomalaisyhteisöjä ja Dallasin suomalaista seurakuntaa.

Kalifornian suomalaisen kirkollisen työn kokeiluhanke eteni asetettujen tavoitteiden mukaisesti: Los Angelesin ja Bay Area -alueiden peruseurakuntatyö ja jumalanpalvelusyhteisöjen toiminta on vakiintumassa ja San Diegon ja Dallasin vakiintunut seurakuntatyö jatkuu nykyisellä tasolla. Tavoitteena oli jumalanpalvelusyhteisöjen omarahoitusosuuden kasvattaminen ja siirtyminen vähitellen ELCA:n seurakuntien rahoitusmalliin.

Yhteistyökumppanina toimivan Southwest California Synodin uusi piispa *R. Guy Erwin* tutustui yhteistyöhankkeeseen ja totesi sen ylittäneen synodin odotukset ja esittää, että Suomen evankelis-luterilainen kirkko jatkaisi hankkeen tukemista toistaiseksi.

Kalifornian suomalaisen kirkollisen työn kokeiluhankkeen 2014–2015 toimintasuunnitelmaan sisältyi koko kolmivuotisen hankkeen arviointi ja esitys mahdollisesta jatkokaudesta sekä sen toimintasuunnitelma. Kokeiluhankkeen johtaja, pastori *Jarmo Tarkki* esitti vuosiraporttinsa yhteydessä myös toimintasuunnitelman vuosille 2015–2019. Siinä kiinnitettiin huomiota toiminnan kehittämisen ohella myös suomalaisten sitoutumiseen vapaaehtoiseen seurakuntatyöhön ja seurakunnan omavaraisuuden lisäämiseen (stewardship).

ESPANJA

Espanjan Aurinkorannikolla asuu 20 000–30 000 suomalaista vakituisesti tai osan vuotta. Siellä asuvat suomalaiset ovat kaiken ikäisiä, esim. suomalaisessa koulussa Fuengirolassa on yli 400 oppilasta. Kirkon turistityö palvelee eri ikäryhmiä ja vastaa erilaisiin tarpeisiin, mm. diakonian haasteisiin. Säännöllistä jumalanpalveluselämää on monilla paikkakunnilla pitkin Aurinkorannikkoa.

Talvikauden 2013–2014 aikana tehtiin Suomesta Espanjaan 273 000 valmismatkaa. Näistä valtaosa suuntautui Kanarian saarille, joissa ns. viikkoturismi on voimakkainta.

Espanjan Aurinkorannikon seurakuntatyötä varten on kaksi siirtolais- ja turistipapin virkaa. Lisäksi talvikausina Espanjassa ja Kanarian saarilla on kuusi osa- ja määräaikaista (6 kk) turistipappia ja neljä turistikanttoria. Manner-Espanjassa ja Kanarian saarilla seurakuntatointa järjestetään Costa Blancassa (Torrevieja), Aurinkorannikolla (mm. Fuengirola, Torremolinos), Gran Canarialla (Las Palmas ja Playa del Inglés) sekä Teneriffalla (Puerto de la Cruz ja Playa de las Americas). Aurinkorannikolta käsin hoidetaan myös muita Espanjassa olevia kohteita sekä Portugali.

Vuoden 2014 aikana Aurinkorannikon suomalainen seurakunta teki hankintapäätöksen ja esisopimuksen uuden seurakuntakodin tilan hankkimisesta Fuengirolaan nykyisen, liian ahtaaksi käyneen seurakuntakodin tilalle. Lopullinen kauppakirja tehtiin vuoden 2015 alku-puolella, jolloin kiinteistö siirtyi seurakunnan omistukseen. Uusi tila sijaitsee Fuengirolan Los Bolichesissa hyvien kulkuyhteyksien varrella, vain pienen matkan päässä nykyisestä seurakuntakodista. Uuden seurakuntakodin pinta-ala 430 m² yli kaksi kertaa suurempi kuin nykyisen seurakuntakoti (135 m²). Seurakunta on sitoutunut tähän seurakuntakotihankkeeseen ja käynnisti mittavan varainhankintaohjelman tavoitteen saavuttamiseksi.

THAIMAA

Thaimaassa vierailevien suomalaisten turistien määrä oli Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2013 130 000. Syksyllä 2014 alkaneella talvikaudella oli Suomessa myynnissä 54.700 valmismatkaa Thaimaahan. Thaimaassa asuu vakinaisesti noin 1000 suomalaista.

Vuonna 2005, heti tsunamikatastrofin jälkeen, aloitettiin Suomen ja Thaimaan viranomaisten kanssa selvitystyö päätoimisen turistipapin tehtävän saamiseksi Thaimaahan. Thaimaan luterilaisen kirkon (ELCT) kanssa käydyissä neuvotteluissa sovittiin, että ELCT hyväksyy Thaimaassa tehdyn ulkosuomalaistyön osaksi omaa työtään. Suomen lähetysseuran kanssa neuvoteltiin turisti- ja siirtolaispapin palvelussuhteen järjestelyistä. Tähän kolmikantayhteistyöhön, Thaimaan luterilaisen kirkon, Suomen Lähetysseuran ja kirkon ulkosuomalaistyön välillä, perustuvaa hanketta jatkettiin sopimuksen mukaisesti.

Tapaninpäivänä 2014 oli kulunut kymmen vuotta tsunamista. Thaimaan hallitus järjesti silloin muistotilaisuuden Khao Lakissa. Suomalainen muistotilaisuus järjestettiin seuraavana päivänä Phuketin Kata Beachillä. Suomen Tasavallan Presidentti *Sauli Niinistö* lähetti tervehdyksensä muistotilaisuuteen. Rukoushetki toteutettiin yhteistyössä Phuketin kotikirkon ja Suomen Thaimaan suurlähetystön kanssa.

TURKKI

Matkailu Suomesta Turkkiin on selvässä kasvussa. Vuoden 2013 aikana tehtiin Suomesta 209 000 vapaa-ajanmatkaa Turkkiin. Näistä suurin osa kohdentui Alanyaan. Syksyllä 2014 suomalaiset omistivat pelkästään Alaynan kaupungissa yli 1 600 loma-asuntoa. Syksyllä al-

kaneella talvikaudella lisättiin kirkon ulkosuomalaistyön läsnäoloa Turkissa siten, että Kyp-rosken turistikapin tehtäviin kuuluu myös Alanyan kirkollinen työ neljänä viikkona vuodessa. Siellä toimimme yhteistyössä Alanyan kotikirkon kanssa.

Turistityö

Maaliskuussa pidettiin Ateenassa Itäisen Välimeren turistityöntekijöiden kokous, johon osallistuvat alueen turistityöntekijät puolisoineen. Mukana olivat myös kirkon ulkosuomalaistyön johtaja ja kirkon turistityön koordinaattori.

Matkapapit tukivat ulkosuomalaistyötä ja turistityöntekijöitä kiireisinä aikoina, hiljaisella viikolla ja loka-, marras- ja joulukuussa Turkissa, Latinalaisessa Amerikassa ja Thaimaassa. Matkapappeina toimi keväällä rovasti *Hannu Hurme* ja syksyllä siellä vieraili kirkon ulkoasiain osaston johtaja ja kirkon turistityön koordinaattori. Turkin suomalaisten määrä on edelleen kasvusuuntainen, joten olemme lisänneet kirkon ulkosuomalaistyön läsnäoloa siellä Kyproksella käsin. Joulun ajaksi Thaimaan Phuketiin lähetettiin TT *Harri Palmu* palvelemaan suomalaisia turisteja. TT *Tapio Leskinen* matkusti Etelä-Amerikkaan ja piti joulukirkot Argentiinan, Brasilian, Chilen ja Perussa ulkosuomalaisyhteisöjen parissa.

Turistityön tehtävät kiinnostivat useita. Maaliskuussa etsittiin seuraavan kauden työntekijöitä, pappeja ja kanttoreita julkisella hakumenettelyllä. Hakijoita oli yhteensä 48. Ulkomaila tapahtuva turistityö on muodostunut kiinnostavaksi vaihtoehdoksi eläkeläisille, ja jossain määrin myös virkavapautta suunnitteleville.

Seuraavan kauden tehtäviin valittiin kahdeksan pappia ja kuusi kanttoria. Pehdyttäminen alkoi yhteisellä koulutustilaisuudella kesäkuun puolessa välissä ja jatkui kohdekohtaisina tapaamisina loppukesällä. Niihin osallistuivat myös edellisen kauden työntekijät. Lisäksi valittavien edellytettiin osallistuvan kesäseminariin elokuun alussa.

Koulutus

Kirkon ulkosuomalaistyö on jatkanut yhteistyötään Kirkon lähetystyön keskuksen, Suomen Lähetysseura ry:n, Suomen Merimieskirkko ry:n ja Turun kristillisen opiston kanssa ulkomaantyön koulutusohjelman (8 op) kehittämisessä ja organisoimisessa. Ohjelma sisältää neljä jaksoa, joista kaikille avoin perusjakso peruutettiin vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Lähtövalmennus (jakso 2) järjestettiin kaikille lähteville siirtolaispapeille ja uusille osa-aikaisille turistityöntekijöille. Osan koulutusohjelman kolmannesta jaksosta muodostaa mentorin tuki ulkomaisen työskentelyjakson aikana. Tätä mahdollisuutta tarjottiin kaikille lähteville työntekijöille. Koulutusohjelman päätösjaksoon (jakso 4) ei toteutunut 2014. Tämän tilalle järjestettiin kaikille avoin paluumuuttaja-ilta huhtikuussa ja marraskuussa yhdessä Suomen Merimieskirkko ry:n kanssa. Molemmissa illoissa oli 20 osallistujaa. SMK:n henkilöstöjohtaja *Heikki Rantasen* menehtyminen aiheutti uudelleen organisointia toimijoiden kesken.

Euroopan siirtolaispappien koulutuspäivät toteutettiin syyskuussa Kirkon talossa Helsingissä. Koulutuksen yksi päämäärä oli vahvistaa työntekijöiden ja KUO:n välistä yhteistyötä.

Koulutuspäivien keskipiste oli kriisivalmiudessa ja debriefing-koulutuksessa. Kouluttajina toimivat pastori *Jukka Helin*, ylikomisario *Ismo Kopra* ja psykoterapeutti *Hannu Piispanen*.

Kirkon ulkosuomalaistyön seminaarin järjestettiin elokuussa 2014 Lärkkullassa, Karjaalla. Seminaarin teemana oli "Sisu ja ruisleipä = suomalaisuus", jonka puitteissa tarkasteltiin suomalaisuutta ja kirkon jäsenyyden merkitystä eri näkökulmista. Puhujina seminaarissa olivat piispainkokouksen pääsihteeri *Jyri Komulainen*, pastori, VTM *Marjaana Toiviainen* ja pastori *Arto Nuutinen*. Perjantaina pidetyn paneelikeskustelun moderaattorina toimi päätoimittaja *Stig Kankkonen*. Paneelikeskustelussa ovat mukana pastori *Marjaana Toiviainen*, piispainkokouksen pääsihteeri *Jyri Komulainen*, Siirtolaisuusinstituutin johtaja *Ismo Söderling* ja Kalifornian siirtolaispappi *Jarmo Tarkki*. Seminaariin osallistui 80 ulkosuomalaista 15 eri maasta, kauimmaiset Yhdysvalloista ja Australiasta. Seminaari päättyi yhteisen kirkkopyhän viettoon Pyhän Katariina kirkossa, yhdessä Karjaan suomenkielisen ja ruotsinkielisen seurakunnan kanssa. Messussa piispa *Tapio Luoma* siunasi 17 uutta työntekijää perheineen kirkon ulkosuomalaistyön tehtäviin. Kaksikielisen messun liturgiina toimi kirkkoherra *Pentti Raunio*.

Viestintä

Kirkon ulkosuomalaistyön strategian (2012) tavoitteisiin sisältyy kirkon ulkosuomalaistyön tunnettavuuden lisääminen. Tähän kiinnitettiin vuoden 2014 aikana erityistä huomiota, koska haasteena on koettu työn heikko tunnettavuus erityisesti alle 50-vuotiaiden parissa.

Kirkon ulkosuomalaistyö osallistui Matka 2014 -messuille, jonka yleistema oli "Palveluksessaanne". Osastollamme järjestettiin kysely kirkon ulkosuomalaistyöstä. Kyselyyn vastasi 500 henkilöä. Yhteistyökumppanimme messuille osallistui Oy Paulig Ab.

Ulkomaan matkustusliikenteestä noin 90 % kulkee Helsinki-Vantaa lentoaseman kautta. Vuosittain lähes 15 miljoonaa asiakasta matkustaa tämän kentän kautta. Kirkon ulkosuomalaistyö toteutti julistekampanjan Helsinki-Vantaa lentoasemalla Clear Channelin julisteverkoston kautta lokakuussa. Julisteita oli yhteensä 70 kappaletta. Kyseessä oli ensimmäinen kokonaiskirkon mainoskampanja lentokentällä. Sen teemana oli "Tukiverkkosi maailmalla". Kohderyhmänä olivat erityisesti ns. irralliset kirkon jäsenet (Jäsen 360-tutkimus). Ideointiryhmässä olivat Kirkon ulkosuomalaistyön sihteeri *Raija Tuukkanen* ja koordinaattori *Susanna Merikanto-Timonen* sekä Kirkon tiedotuskeskuksesta graafikko *Seija Nikkilä*. Julistekampanja tehtiin yhteistyössä Kirkon Tiedotuskeskuksen kanssa.

Kirkon turistityön esite julkaistiin syyskuussa ja myöhemmin syksyllä Suomalaiset maailmalla -esite suomen-, ruotsin- ja englanninkielisinä sekä sähköisenä versioina. Esitteitä jaettiin mm. Matkamessuilla, Maahanmuuttajatyön neuvottelupäivillä ja kirkon ulkosuomalaistyön seminaarissa. Ne lähetettiin kaikkiin kotimaan seurakuntiin ja ulkosuomalais-seurakuntiin sekä lukuisille sidosryhmille (FinnPro, Suomi-koulut, Suomi-seurat, USP-jäsenistö) sekä valtion edustustoihin ulkomailla. Lisäksi esitettä tilattiin Subject Aid palvelun kautta oppilaitoksiin. Kirkon ulkosuomalaistyö oli esillä YLE:ssä, Kotimaa-lehdessä, Kirkko ja kaupungissa, Karjaan sanomissa ja sosiaalisessa mediassa.

Kirkon ulkosuomalaistyössä toimiville papeille avautui mahdollisuus liittyä kirkkoverkoon ja samalla he saivat yhtenäisen sähköposti-osoitteiston (ext-etunimi.sukunimi@evl.fi).

Yhteistyössä kirkkohallituksen verkkotiimin kanssa aloitettiin valmistelut ulkosuomalaisseurakuntien liittymisestä kokonaiskirkon Lukkari-verkkoon.

Yhteistyö ja verkostoituminen

Kirkon ulkosuomalaistyö tekee yhteistyötä Suomi-koulujen kanssa. Molemmat tukevat ulkomailla asuvia perheitä kasvatustehtävässä. Suomi-kouluja toimii 36 maassa ja niissä opiskelee suomea noin 3 600 lasta ja nuorta. Vuosittain Opetushallitus järjestää Suomi-koulu opettajille kehittämispäivät, jotka järjestettiin Helsingissä elokuussa 2014.

SubjectAid- palvelu välittää yritysten, yhteisöjen ja viranomaispalvelujen tiedotteita ja materiaalia oppilaitosten käyttöön. Kirkon ulkosuomalaistyön materiaalia (Suomalaiset maailmalla) on tämän palvelun kautta välitetty kouluille yhteensä noin 750 kappaletta. Materiaali on saanut hyvän vastaanoton erityisesti yläasteiden ja lukioiden opettajien keskuudessa.

Matkamessujen ja julistekampanjan yhteistyökumppaneina toimivat Paulig Oyj ja Clear Channel.

Kirkon ulkosuomalaistyön strategia

Kirkon ulkoasiain neuvosto hyväksyi keväällä 2012 kirkon ulkosuomalaistyön strategian ”Meidän kirkko maailmalla” kirkon ulkosuomalaistyön toimikunnan esityksen mukaisesti. Strategiaa on pidetty esillä uusien työntekijöiden valmennuksessa, alueellisissa työntekijäkokouksissa ja kirkon ulkosuomalaistyön seminaarissa. Se on myös muodostanut perustan yhteistyölle sisarkirkkojen ja ekumeenisten yhteistyökumppaneiden, lähetysjärjestöjen ja Suomen Merimieskirkko ry:n kanssa.

Strategia on julkaistu myös kirkon ulkosuomalaistyön kotisivuilla, missä se on kommentoitavissa palautelomakkeen välityksellä. Näin saadun palautteen avulla strategiaa voidaan säännöllisesti päivittää (ns. rullaava strategia). Se on julkaistu myös Meidän kirkko maailmalla -esitteen muodossa, jossa on tiivistetyssä muodossa esitetty kirkon ulkosuomalaistyön missio, visio ja tavoitteet sekä toiminnan arvot.

Kirkon ulkosuomalaistyön strategian 2012 mukaisesti kristillinen kirkko on maailmanlaajaa yhteisö. Samalla kun kirkko elää paikallisseurakunnissa, se on myös universaali ja jakamaton uskonyhteisö. Paikallinen kirkko, seurakunta ja yksityinen kristitty ovat jäseniä myös kansalliset rajat ylittävässä yhteisössä. Toiminnallaan Kirkon ulkosuomalaistyö rakentaa Kristuksen kirkkoa ja tukee ulkosuomalaisten jäsentymistä uuden asunmaan kristittyjen pariin. Kirkkomme ei perusta suomalaisia seurakuntia ulkomaille, vaan se pyrkii järjestämään suomalaista toimintaa paikallisen kirkon sisällä. Kirkon ulkosuomalaistyön tavoite on, että jokaisella ulkosuomalaisella on halutessaan mahdollisuus seurakuntayhteyteen uudessa kotimaassa. Selkeän suomalaisen, luterilaisen identiteetin säilyttäminen on ns. integraatioperiaatteen tärkeää elettäessä ekumeenisessa ympäristössä. Muita keskeisiä arvoja ovat mm. erilaisuuden kohtaanminen ja hyväksyminen ja yhdenvertaisuus. Vastavuoroisesti kirkkomme tehtävä on tukea sa-

man integraatioperiaatteen mukaisesti sisarkirkkojen jäsenten identiteettiä ja asettautumista suomalaiseen kirkolliseen toimintaan ja yhteiskuntaan.

Strategian ja ulkosuomalaisyhteisöjen maakohtaisen arvioinnin perusteella kirkon ulkosuomalaistyön yksikkö kohdensi vuonna 2014 voimavaransa ulkosuomalaistyöhön eri maissa.

Työ Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa

Kirkolliskokous on vuosittain varannut määrärahan ulkomaalaisten parissa tehtävää kirkollista työtä varten. Kirkon ulkosuomalaistyön yksikkö valmisteli kirkkohallitukselle esityksen määrärahan jakamisesta. Sillä pyrittiin tukemaan yhteisöjä, jotka toimivat koko maassa ja sellaisia hankkeita, joissa toiminnallista vastuuta siirretään paikallisille seurakunnille tai seurakuntayhtymille. Erityisesti näiden kehityshankkeiden käynnistysvaiheessa kirkkohallituksen rahoitusosuutta on pidetty tärkeänä. Määrärahan jakamisessa pääkaupunkiseudun osuus korostui lähinnä siksi, että valtaosa Suomessa asuvista maahanmuuttajista asuu pääkaupunkiseudulla. Toimintatukea myönnettiin seuraaville seurakunnille ja yhteisöille: Tyska evangelisk-lutherska församlingen i Finland, Anglican Church in Finland ja International Evangelical Church in Finland r.y.

Kirkon ulkosuomalaistyön yksikkö on osallistunut pääkaupunkiseudun hiippakuntien ja seurakuntayhtymien maahanmuuttajatyön suunnitteluun, Kansainvälisen seurakunnan (International Evangelical Church in Finland r.y.) työtä ohjaavan työryhmän ja Anglikaaniyhteyksien työryhmän toimintaan.

4.3. Lähetystyö

Lähetystyön toimikunnan tehtävänä on kehittää kirkon ja seurakuntien lähetystyötä sekä edistää lähetysjärjestöjen yhteistä toimintaa ja huolehtia kirkon lähetystyön yhteisestä kasvatus-, koulutus- ja tiedotustoiminnasta.

Kirkon kansainvälinen lähetyskumppanuusneuvottelu

Vuoden tärkein tapahtuma oli Kirkon lähetystyön keskuksen järjestämä kirkon historian ensimmäinen lähetyskumppanuusneuvottelu, joka pidettiin Järvenpäässä Kirkon koulutuskeskuksen tiloissa maaliskuun vaihteessa. Englanninkielisen kutsuseminaarin teemana oli "Your Kingdom Come", ja sen tavoitteena oli kuulla kumppanuuskirkkoja, oppia ymmärtämään niiden tilannetta ja kuulla niiden toiveita kumppanuudesta. Kumppanuusneuvotteluun osallistui kirkon lähetysjärjestöjen 31 kumppanuuskirkkojen edustajat, yhteensä noin 50 etelän ja idän kirkkojen edustajaa. Lisäksi ulkomaisia ekumeenisia vieraita olivat mm. Kirkkojen maailmanneuvoston, Luterilaisen maailmanliiton ja Euroopan kirkkojen konferenssin pääsihteerit. Vain Hongkongin evankelis-luterilainen kirkko, Sudanin/Etelä-Sudanin evanke-

*Lähetyskumppanuus-
neuvottelut 31.3.–3.4.
Järvenpäässä
Kuva: Aarne Ormio*

lis-luterilainen kirkko ja Bolivian evankelis-luterilainen kirkko eivät pystyneet lähettämään edustajaansa kumppanuusneuvotteluun. Suomalaisia osanottajia oli kutsuttuna kaikkiaan noin 80, mm. uudet kansainvälisen työn hiippakuntasihteerit. Kaikki kirkon lähetysjärjestöt osallistuivat aktiivisesti kumppanuusneuvottelun ympärillä järjestettyjen lähetysaiheisten tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen. Ne myös järjestivät yhteistyöneuvotteluja omien kumppanuuskirkkojensa edustajien kanssa ennen tai jälkeen lähetyskumppanuusneuvottelun. Kumppanuusneuvottelu nosti esiin tärkeitä kirkkojen välisiä teemoja lähetysten ja ekumenian näkökulmasta, antoi hyviä ideoita kirkon lähetysstrategian päivitykseen ja piirsi samalla kuvaan globaalin etelän ja idän kirkkojen tilanteesta ja siitä, mitä tarkoittaa kristinuskon demografisen painopisteen siirtyminen eteläiselle pallonpuoliskolle, mikä on tapahtunut jo kauan sitten, mutta mihin pohjoisen kirkot ovat vasta havahtumassa.

Kirkon lähetyskumppanuusneuvottelu sai kansainvälistä julkisuutta niin KMN:n kuin LML:n viestinnässä. Joulukuussa ilmestyi kokouksen englanninkielinen raporttikirja nimeltä "Your Kingdom Come: The International Mission Partnership Consultation of the Evangelical Lutheran Church of Finland March 31 – April 3, 2014", jonka toimittivat Kirkon lähetystyön keskukselta dosentit *Risto Jukko* ja *Jaakko Rusama*. Julkaisu, joka on myös sähköisessä muodossa Sakastissa, sisältää kumppanuusneuvottelussa pidetyt esitelmät, alustukset ja messuissa pidetyt saarnat. Liitteinä ovat kirkkojen vastaukset niille etukäteen lähetettyihin kysymyksiin, kirkon lähetysstrategian tiivistelmä, kumppanuuden periaatteet, osallistujaluettelo, kirkon lähetysten ja kansainvälisen diakonian toimijat sekä perussopimus. Julkaisu lähetettiin neuvottelun osanottajien lisäksi yli 120 osoitteeseen eri puolilla maailmaa, mm. Porvoon kirkkoyhteisön kirkkoihin ja lukuisiin luterilaisiin kirkkoihin, hiippakuntien yhteistyökirkkoihin, moniin kristillisiin lehtiin, johtaviin teologisiin oppilaitoksiin ja tutkimuskeskuksiin sekä missiologiisiin ja ekumeenisiin organisaatioihin ja niiden julkaisuihin. Lisäksi raportti jaettiin Suomen

evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen edustajille. Raporttikirjaa on tarjottu myös oppikirjaksi suomalaisten yliopistojen teologiseen opetukseen ja tutkimukseen.

Perussopimuksen ensimmäinen vuosi

Toinen merkittävä tapahtuma liittyi siihen, että kirkon lähetysstrategian mukainen perussopimus, joka solmittiin seitsemän kirkon lähetysjärjestön ja Kirkon Ulkomaanavun kanssa vuonna 2013, alkoi vaikuttaa kirkon lähetystyön rakenteisiin. Perussopimuksen mukaisesti jokaisen hiippakunnan tuomiokapitulissa aloitti vuoden alussa tai alkupuolella kansainvälisen työn hiippakuntasihteeri. Jokainen hiippakunta valitsi itsenäisesti oman työntekijänsä, KLL:n ja kirkon sopimusjärjestöjen yhdessä laatiman raamitoimenkuvan puitteissa, ja räätälöi näille hiippakunnan profiilia ja tarvetta vastaavan tehtävänkuvauksen. Sopimusjärjestöt maksoivat työntekijöiden palkkakustannukset suhteessa seurakunnilta saamiinsa talousarviomäärärahaavustuksiin. Kirkon keskusrahasto maksoi uusien työntekijöiden toimintakulut.

Kirkon lähetysstrategiaan liittyvä viimeinen askel oli Kirkkohallituksen ohjesäännön 24 §:n muuttaminen siten, että aiemman kirkon lähetystyön toimikunnan kokoonpanon, puheenjohtaja ja kahdeksan jäsentä, tilalle tulee puheenjohtaja piispan lisäksi yhdeksän jäsentä, yksi kustakin hiippakunnasta. Jokainen perussopimuksen allekirjoittanut järjestö saa nimetä toimikuntaan yhden edustajan puhe- ja läsnäolo-oikeudella. Koska asia edellytti Kirkkohallituksen ohjesäännön muuttamista, asia vietiin kirkon ulkoasiain neuvoston ja kirkkohallituksen täysistunnon kautta kirkolliskokoukseen, joka hyväksyi ohjesäännön muutoksen marraskuussa.

Lähetysstrategian ja perussopimuksen hengen mukaista oli myös se, että sopimusjärjestöjen yhteistä suunnittelua edistämään perustettiin järjestöjohtajien (seitsemän kirkon lähetysjärjestöä ja Kirkon Ulkomaanapu) konsultatiivinen työryhmä, jonka puheenjohtajana toimii Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja.

Seurakuntien ja hiippakuntien tukeminen ja koulutustoiminta

Kirkon lähetystyön keskus jatkoi seurakuntien ja hiippakuntien tukemista monin tavoin. Se vastasi seurakuntien ja tiedotusvälineiden kysymyksiin koskien kirkon lähetystehtävää ja kokosi kirkon lähetystilastot vuodelta 2013. Se antoi koulutusta lähetyksestä ja uskontojen kohtaamisesta seurakunnissa, hiippakunnissa, järjestöissä, yhdistyksissä ja kirkollisissa ja ei-kirkollisissa laitoksissa sekä yliopistossa. Kirkkojen maailmanneuvoston uudesta lähetys- ja evankelioimisasiakirjasta pidettiin kansainvälinen seminaari syyskuussa Uspenskin katedraalin kryptassa. Suomen Lähetysneuvosto ja Suomen Ekumeeninen Neuvosto tukivat seminaarin järjestämistä. Asiakirjaa käsiteltiin myös joissain hiippakuntien lähetystapahtumissa ja koulutuksissa. Asiakirjaa esittelevä PowerPoint-diasarja valmistui seurakuntien käyttöön. Kirkon lähetystyön keskus tuki uusien kansainvälisen työn hiippakuntasihteerien tehtävänkuvan selkiyttämistä.

Seurakuntalaisille ja seurakuntien työntekijöille annettiin koulutusta kohtaamaan myös muutoksessa olevaa kansanuskonnollisuutta ja uushenkisyyttä. Kirkon missionaarisuuteen kiinnittyvää spiritualiteettia edistettiin useissa työryhmissä ja media- ja yleisökontakteissa. Mindfulnessista pidettiin kaksi seminaaria vuoden aikana.

Yhteistyö Kirkon koulutuskeskuksen ja lähetysjärjestöjen edustajien kanssa jatkui kirkon lähetystyöntekijäkoulutuksen uudistamiseksi. Työryhmän puheenjohtajana toimii Kirkon koulutuskeskuksen johtaja. Vuoden aikana työstiin lähetystyöntekijän ydinosaamiskartoitusta, johon pohjautuu seuraavan kirkon kansainvälisen erikoistumiskoulutuksen – lähetystyön tehtäviin valmistavan koulutuksen opetussuunnitelma. Koulutusjakson läpikäyminen tulee olemaan edellytys kaikille kirkon lähetysjärjestöjen ulkomaiseen työhön lähettämille työntekijöille.

Kirkon kansainvälisen työn erityiskoulutus kotimaan henkilöstölle jatkui, samoin seurakunnan lähetysstiiteerin virkaan valmistava koulutus jatkui kolmen ammattikorkeakoulun kanssa. Diakonia-ammattikorkeakoulun toteuttamaan nettipohjaiseen koulutukseen suunniteltiin kansainvälisen työn hiippakuntashteereiden kanssa toteutettavat lähipäivät. Centria- ja Novia-ammattikorkeakoulut toteuttivat lähetys- ja kansainvälisen diakonian koulutuksen kurssimuotoisena.

Kansainvälisen työn hiippakuntashteereiden kanssa suunniteltiin uusimuotoinen, vuonna 2015 alkava, kansainvälisen seurakuntatyön koulutus vapaaehtoisille ja palkkiotoimisille. Koulutus on laaja-alainen, eri kansainvälisen työn sektorit sisältävä vapaaehtois- ja palkkiotoimiskoulutus, joka kattaa myös aikaisemman vapaaehtoisten ja palkkiotoimisten lähetysstiiteereiden koulutuksen.

Julkaisutoiminta

Kirkkomme Lähetys -lehden vuoden ensimmäinen numero uutisoi kirkon kansainvälisestä lähetyskumppanuusneuvottelusta heti sen jälkeen huhtikuussa. Siinä julkaistiin myös vuoden 2013 maailman uskontotilastot. Kirkkomme Lähetys -lehden vuoden toinen numero käsitteli rauhantytöitä. Molemmat lehdet ovat myös verkossa Sakastissa. Samoin Sakastiin tallennettiin Lähetysteologisen Aikakauskirjan kaikki 16 numeroa.

Ekumeeniset ja uskontojenväliset yhteydet Suomessa ja ulkomailla

Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja osallistui jäsenenä Suomen Lähetysneuvoston hallituksen työskentelyyn ja asiantuntijajäsenenä Kirkon Ulkomaanavun hallituksen työskentelyyn sekä mm. Luterilaisen maailmanliiton neuvoston kokoukseen. Kirkon lähetystyön keskuksen lähetysteologi osallistui Bosseyn ekumeenisen instituutin ja KMN:n Maailmanlähetys- ja evankelioimisen komission (CWME) järjestämään seminaariin Sveitsissä heinäkuussa, ja johti KMN:n ja ACT Alliancen kansainväliseen konsultaatioon kirkkojen ja ”specialized ministries”

-järjestöjen suhteista Malawissa syyskuussa. Kirkon lähetystyön keskuksen uskontodialogin asiantuntija osallistui Pohjoismaiden luterilaisten kirkkojen uskontodialogikonferenssiin Sig-tunassa Ruotsissa maaliskuussa sekä "Nordisk själavårdssymposiumiin" Modum Badissa Nor-jassa syyskuussa. Hän osallistui vuoden aikana jäsenenä USKOT-foorumin hallituksen työ-skentelyyn. Lähetys- ja uskontoteologinen työryhmä jatkoi toimintaansa samoin kuin Kirkko ja islam -työryhmä. Yhdessä Kirkko ja juutalaisuus -työryhmän kanssa se järjesti keväällä kolmen uskonnon välisen dialogitapaamisen aiheesta "Naapuri, lähimmäinen, muukalainen". Toinen vastaava dialogitapaaminen pidettiin syksyllä aiheesta "Kuolema ja kuoleman jälkeinen elämä".

Kirkon lähetystyön keskuksen aloitteesta kirkon ulkoasiain neuvosto päätti maaliskuussa myöntää kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahastosta 10 000 euroa Luterilaisen maailmanliiton Asia Deskin kautta Kambodzhan luterilaisen kirkon laajennushankkeeseen Phnom Penhissä.

Kirkon lähetysjärjestöjen toiminta

Perussopimuksen mukaiset ohjauskeskustelut käytiin syksyllä kaikkien kirkon lähetysjärjes-töjen ja Kirkon Ulkomaanavun kanssa, ja niiden muistiot sekä niistä laadittu kooste esitel-tiin ulkoasiain neuvostolle joulukuussa. Kooste löytyy myös Sakastista. Ohjauskeskustelujen myötä pystyttiin muodostamaan kokonaiskäsitys kirkon lähetystehtävän toteutumisesta ulko-mailla. Kaikkien järjestöjen toiminta tapahtui yhteistyössä paikallisten kirkkojen kanssa ja/tai yhteistyöverkostoissa. Järjestöjen toiminnasta muutama poiminta: Suomen Lähetysseuralla on uusia kansalaisjärjestökumppaneita Etelä-Afrikassa. Suomen Evankelisluterilaisen Kansanlähe-tyksen vuotta varjosti heinäkuun lopulla tapahtunut kahden työntekijän surmaaminen Afga-nistanissa. Kehitysyhteistyössä sillä on uusi brändi "Toivon avaimia" (Keys & Hope). Suomen Piipaseuran työssä nousi esiin yhteistyö Kiinan kanssa. Suomen Luterilainen Evankeliumiyh-distys vahvisti yhteistyötä Myanmarin luterilaisen kirkon kanssa. Svenska Lutherska Evangeli-föreningen i Finland kaksinkertaisti lähetystyöntekijöidensä määrän vuoteen 2013 verrattuna: kesällä 2014 heitä oli 13. Medialähetys Sanansaattajat allekirjoitti yhteistyösopimuksen Lu-terilaisen maailmanliiton kanssa. Lähetysyhdistys Kylväjän työ Israelissa laajeni Jerusalemista Tel Avivin ja Haifan suurkaupunkien alueille.

Kirkon lähetys liittyy suurempaan kokonaisuuteen. Maailmanlaajan kristillisen lähetys-työn kannalta on merkittävää se, että ulkomaille lähetettyjen lähetystyöntekijöiden määrä, noin 400 000, on edellisestä vuodesta hieman laskenut, mutta luvun ennakoidaan kasvavan lähivuosina taas varsin voimakkaasti. Lähetysjärjestöjen lukumäärä jatkaa kasvuaan, nyt nii-tä lasketaan olevan maailmassa 5 100. Lähetysten ja evankelioimisen kiinteää suhdetta on pyritty kuvaamaan sillä, paljonko maailman väestöstä on vielä evankeliumin julistuksen ul-kopuolella. Kun vuonna 1900 luku oli 54 %, niin vuonna 2015 arvioidaan vielä evankeliumin tavoittamattomissa olevien määrän olevan 29 % koko maailman väestöstä.

4.4. Kirkon Ulkomaanapu

Tehtävä

Kirkon Ulkomaanavun säätiön tehtävänä on toteuttaa pitkäjänteistä kehitysyhteistyötä, vastata humanitaarisiin katastrofeihin, edistää ihmisoikeuksien toteutumista ja tukea köyhiä sisarkirkkoja sekä tehdä näihin liittyvää vaikuttamistoimintaa ja kansainvälisyyskasvatusta. Näin Kirkon Ulkomaanapu toteuttaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon sille antamaa kansainvälisen diakonian tehtävää. Säätiön asioita hoitaa ja sitä edustaa kirkon ulkoasiain neuvoston valitsema hallitus. Kirkon ulkoasiain neuvosto nimittää säätiön hallituksen. Puheenjohtajana toimi toimitusjohtaja *Anni Vepsäläinen*.

Strateginen työskentely

Kirkon Ulkomaanavun säätiön hallitus kokoontui neljä kertaa vuonna 2014. Työjaostolla oli kaksi varsinaista kokousta. Lisäksi työjaosto piti 5 kokousta sähköpostitse. Ulkomaanavun toiminnanjohtajana toimii teologian maisteri *Antti Pentikäinen*.

Kirkon Ulkomaanapu on muuttanut toimintatapaansa merkittävästi viime vuosina, mikä näkyy kauden 2013–2016 strategiassa. Strategian keskeisenä tavoitteena on työn vaikuttavuuden kasvattaminen erikoistumalla temaattisesti sekä keskittämällä toimintaa maantieteellisesti.

Työ keskittyy hauraisiin maihin, joissa usein on myös käynnissä konflikteja. Sovinnon ja toimivan valtion rakentamisen haasteet ovat esillä useissa Kirkon Ulkomaanavun toimintamaissa, kuten Etelä-Sudanissa ja Keski-Afrikan tasavallassa. Kehitysyhteistyöllä saavutetut tulokset voivat tuhoutua nopeasti ilman vakaata yhteiskuntaa ja mekanismeja, joilla kärjistyvät ristiriidat voidaan nopeasti sovittaa.

Yhdysvaltoihin Washingtoniin perustettiin toimisto vuonna 2014. Toimisto keskittyy kansainväliseen varainhankintaan ja rauhanverkoston työhön. Ulkomaanavun aluetoimistot jatkoivat vahvistumistaan. Erityisesti Itä- ja eteläisen Afrikan aluetoimisto Keniassa kasvoi.

Maantieteellisen keskittymisen lisäksi uusi strategia painottaa temaattista erikoistumista. Rauhantyön, toimeentulon ja koulutuksen teemat täydentävät toisiaan.

Teemoista rauhentyö on noussut erityisasemaan. Ulkomaanavun tavoitteena on tulla kansainvälisesti tunnetuksi toimijaksi uskonnollisten ja perinteisten johtajien rauhentyössä. Vuonna 2014 Kirkon Ulkomaanapu toimi Uskonnollisten ja perinteisten johtajien rauhanvälitysverkoston sihteeristönä, ja tulee jatkamaan tässä tehtävässä seuraavat kolme vuotta.

Lisäksi Ulkomaanapu teki uusia aloitteita rauhentyössä eri puolilla maailmaa. Ulkomaanapu muun muassa järjesti yhteistyössä Yhdysvaltain hallinnon kanssa korkean tason uskonnollisten johtajien delegaation kokoontumisen Keski-Afrikan tasavallassa. Somaliassa edettiin aluehallinnon tukemisen kanssa.

Ulkomaanapu osallistui lisäksi Ulkoministeriön järjestämään kansainväliseen kansallisen dialogin kokoukseen Helsingissä. Myös nuorten Changemaker-akatemia työsti nuoret ja radiokanalaatio -teemaa.

Ulkomaanapu tuki kertomusvuonna rauhantyötä myös Etelä-Sudanissa, Keniassa, Lähi-idässä, Nepalissa, Myanmarissa ja Sierra Leonessa.

Koulutusteeman alla Ulkomaanapu keskittyi erityisesti ammattikoulutuksen järjestämiseen naisille ja nuorille. Myös katastrofityössä erikoistuimme ensisijaisesti koulutuksen järjestämiseen. Vuonna 2014 Ulkomaanapu tuki koulujen jälleenrakennusta muun muassa Filippiineillä taifuuni Haiyanin tuhoamilla alueilla sekä Keski-Afrikan tasavallassa. Toimintavuonna Ulkomaanavun uusi avaus on yhteistyön aloittaminen Eritrean kanssa maan opettajakoulutuksen kehittämiseksi. Ulkomaanapu on tukenut Syyriasta paenneita nuoria syyrialaispakolaisia Jordaniassa pakolaisleireillä. Vuonna 2014 toiminta laajeni kolmannelle pakolaisleirille Azraqille.

Länsi-Afrikkaa koetelleen ebolaepidemian vuoksi Liberian ja Sierra Leonen ohjelmia kohdennettiin uudelleen. Muun muassa koulujen ollessa suljettuina säästyneitä varoja käytettiin ebolavalistukseen ja toimeentulon tukemiseen ja ruoka-apuun.

Kaikissa alueellisissa ja maaohjelmissa tehdään työtä heikoimmassa asemassa olevin ihmisten toimeentulomahdollisuuksien kohentamiseksi erityisesti pienyrittäjyyttä tukemalla. Eri teemat linkittyvät tiiviisti toisiinsa. Koulutuksella luodaan ammattitaitoja ja toimeentulomahdollisuuksia. Köyhyyden vähentäminen ja riittävä toimeentulo taas ovat edellytyksiä rauhalle.

Ulkomaanavussa aluetoimistojen rooli organisaatiossa vahvistui toimintavuoden aikana. Strateginen suunnittelu ja kehittäminen tapahtuvat Helsingin pääkonttorissa, mutta aluetoimistot vastaavat avustushankkeiden hallinnoinnista ja toteuttamisesta. Ulkomaanavulla oli kuusi aluetoimistoa: Itä- ja eteläisen Afrikan aluetoimisto Keniassa, Keski-Afrikan toimisto Kongon demokraattisessa tasavallassa, Länsi-Afrikan toimisto Liberiassa, Lähi-idän toimisto Jordaniassa, Aasian toimisto Kambodžassa ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian toimisto Haitissa. Maatoimistoja oli lisäksi Etelä-Sudanissa, Somaliassa, Ugandassa, Keniassa, Keski-Afrikan tasavallassa, Sierra Leonessa, Nepalissa ja Myanmarissa.

Ohjelmatyötä tehtiin noin kahdessakymmenessä maassa ja alueellisten ohjelmien kautta. Ohjelmatyö painottui alueellisesti Afrikkaan, jonka osuus oli yli puolet kaikesta avustustyöstä. Toiseksi eniten apua kohdistettiin Aasiaan ja Lähi-itään ja sitten Latinalaiseen Amerikkaan. Tämän lisäksi tukea ohjattiin pienemmässä määrin Eurooppaan ja yleismaailmallisiin ohjelmiin.

Toiminnassaan Kirkon Ulkomaanapu painottaa ihmisoikeuksien toteutumista ja haluaa puuttua ongelmien rakenteellisiin syihin niin toimintamaissa, kansainvälisessä politiikassa kuin suomalaisessa yhteiskunnassa.

Suomessa työ keskittyi viestintään, varainhankintaan ja vaikuttamistyöhön. Vuoden 2014 vaikuttamistyön kampanja Katastrofin ainekset käsitteli oikeutta koulutukseen nostaten esille opettajapulaa ja koulutuksen laadun. Maailman opettajapulaa tuotiin kansalaisten, seurakuntien ja poliittisten päättäjien tietoisuuteen. Ulkomaanavun verkostojen, Opettajat ilman rajoja, Changemaker, Eappi ja Naisten Pankki, toimintaan osallistui tuhansia vapaaehtoisia.

5. NEUVOSTON ASETTAMAT NEUVOTTELUKUNNAT JA TYÖRYHMÄT

5.1. Neuvottelukunta Suomen helluntaiherätyksen kanssa

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen helluntaiherätyksen yhteinen neuvottelukunta asetettiin viisivuotiskaudeksi tammikuussa 1996. Kirkon ulkoasiain neuvosto ja Helluntaiherätyksen talvipäivät valitsivat siihen kumpikin neljä edustajaa. Ensimmäisessä kokouksessaan neuvottelukunta hahmotteli asemaansa ja tehtävänsä seuraavasti:

"Neuvottelukunnan tarkoituksena on mm. keskustella yhteisistä kysymyksistä, vaihtaa informaatiota sekä päivittää tiedot ajan tasalle. Neuvottelukunnilla ei sellaisenaan ole itsenäistä päätösvaltaa, mutta se voi viedä asioita päätettäväksi omille taustayhteisöilleen." (29.5.1996) Tehtäväksi anto on säilynyt entisellään myös tulevana kautena.

Neuvottelukunta on kokoontunut puolivuositain, vuorotellen Kirkkohallituksessa ja yleensä Helsingin Saalem-seurakunnassa. Se on keskustellut useista aiheista, jotka ovat koskeneet molempia osapuolia. Asialistalla ovat toistuneet seuraavat aihepiirit:

- 1) kirkkojen ajankohtaiset asiat
- 2) informaatio ajankohtaisista ekumeenisista tapahtumista
- 3) kristinuskon opillista sisältöä koskevat asiat
- 4) eettiset kysymykset
- 5) suhteet valtioon ja yhteiskuntaan

Vuoden 2014 aikana on neuvottelukunnan kokouksissa käsitelty mm. seuraavia aiheita:

- Suomen helluntaikirkon Lähetysteologinen asiakirja
- helluntaikirkon opillis-eettisen toimikunnan valmisteleva julkaisu Uskon pääkohdat
- sovinnon ilmaus Helluntaikansa ry:n ja helluntaikirkon välillä
- helluntaikirkon pastoriin valtakirja -prosessi
- työhyvinvoinnin kehittäminen helluntaiseurakunnissa
- helluntaikirkon tulevaisuusfoorumi
- helluntaikirkon eettis-opillisen toimikunnan keskustelu naisteologiasta
- pohjoismaainen helluntailainen foorumi Tukholmassa ihmisoikeus-, uskonnonvapaus-, seksuaalinen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysymyksistä
- evl. kirkon strategia Kohtaamisen kirkko ja tulevaisuusselonteko Kirkkona monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- evl. kirkon keskushallinnon uudistaminen
- evl. seurakuntarakenteen kehittämisen päälinjat
- kirkon yhteiskunnallisten tehtävien korvaamiskäytännön muutos

- evl. kirkon lähetyskumppanuusneuvottelu
- Faith and Order -dokumentti Kirkko: yhteistä näkyä kohti
- kirkkojen ekumeeniset suhteet, koti- ja ulkomainen yhteistyö
- toiminta kansainvälisissä järjestöissä, kuten Luterilaisessa maailmanliitossa ja Kirkkojen maailmanneuvostossa tai Helluntailaisessa maailmanyhteisössä (PWF) ja Helluntailaisessa eurooppalaisessa yhteisössä (PEF)

Kuluneiden vuosien aikana neuvotteluja on käyty keskinäisen luottamuksen ilmapiirissä. Niihin on aina liittynyt yhteistä rukousta ja Jumalan sanan kuulemista. On vahvistunut näky siitä, että olemme samalla puolella ja tarvitsemme toisiamme. Yhteydenpito ja yhteys ovat sen verran vakiintuneet, että työskentely jatkuu tältä pohjalta myös neuvotteluja johtavan sukupolven vaihduttua kuluvan vuoden aikana etenkin helluntaiherätyksen puolella. Yhteisenä sydämen asiana suomalaisessa yhteiskunnassa on seurakuntien yhteisen todistuksen ja palvelun lisäksi esimerkiksi koulujen uskonnonopetus ja kristillinen kasvatusta. Helluntaiherätyksen yhä meneillään oleva järjestäytyminen kirkkokunnaksi, toimiminen Suomen ekumeenisessa neuvostossa ja kasvanut kiinnostus teologian opiskeluun on omalta osaltaan vahvistanut yhteisen teologisen keskustelun, kirkkojen yhteisen kannan ottamisen ja käytännön yhteistyön mahdollisuuksia.

5.2. Neuvottelukunta Suomen Vapaakirkon kanssa

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen Vapaakirkon viralliset neuvottelut käytiin 1983–1984. Niiden päätösasiakirjassa ehdotettiin perustettavaksi neuvottelukunta yhteydenpitoa varten. Neuvottelukunta asetettiin ensimmäiseksi viisivuotiskaudeksi 1985. Tuolloin määriteltä tehtäväksi anto on viitoittanut työskentelyä viime vuosiin asti:

- seurata kirkkojen välisten suhteiden kehitystä ja tehdä tarvittaessa esityksiä kirkkojensa asianomaisille elimille sekä
- keskustella muista kumppakin osapuolta kiinnostavista kysymyksistä, esimerkiksi kirkkoja uskonnollisia yhdyskuntia koskevasta lainsäädännöstä ja maamme uskonnollisesta tilanteesta. Kumpikin osapuoli saattaa tärkeinä pitämänsä näkökohdat oman kirkkonsa asianomaisten elinten tietoon.

Neuvottelukunta on kokoontunut puolivuositain, vuorotellen Espoon tuomiokapitulissa tai Kirkkohallituksessa Helsingissä sekä Vapaakirkon tiloissa Hämeenlinnassa tai Helsingin vapaaseurakunnan tiloissa. Kokousten runko on muodostunut tiedonvaihdesta ajankohtaisista asioista ja keskustelusta kirkkojen keskinäiseen kohtaamiseen liittyvistä kysymyksistä sekä etenkin kirkon jäsenyyteen ja kirkon haasteisiin nykyisessä toimintaympäristössä liittyvistä teologisista kysymyksistä. Kokouksissa on muuten käsitelty mm. seuraavia aiheita:

- Vapaakirkon talous
- Vapaakirkon kesäjuhlat
- Seurakuntien uudistuminen Vapaakirkon työntekijäpäivien teemana ja vuorovaikutus anglikaanien kanssa
- evl. kirkon strategia Kohtaamisen kirkko ja tulevaisuusselonteko Kirkkona monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- evl. kirkon keskushallinnon uudistaminen
- evl. seurakuntarakenteen kehittämisen päälinjat
- kirkon yhteiskunnallisten tehtävien korvaamiskäytännön muutos
- evl. kirkon lähetyskumppanuusneuvottelu
- lähetys ja kansainvälinen diakonia
- kirkkojen ekumeeniset suhteet, koti- ja ulkomainen yhteistyö
- toiminta kansainvälisissä järjestöissä

Neuvottelukunnan keskustelu on ollut informoivaa ja rakentavaa. Se on valaissut useita erillisiä kysymyksiä sekä auttanut tunnistamaan yhteisiä haasteita. Neuvottelukuntien kokouksiin on aina liittynyt yhteisen hengellisen elämän aineksia, rukousta ja Jumalan sanan kuuntelemista. Vaikka joissakin vastauksissa haasteisiin on todettu eroja, ovat kirkot löytäneet yhteyttä ja tukeneet toisiaan sekä käytännön yhteistoimintaa. Molemmat kirkot toimivat aktiivisesti Suomen ekumeenisessa neuvostossa ja osallistuvat sitä kautta myös maamme kirkkojen yhteisiin, ekumeenisiin kannanottoihin.

5.3. Ekumeenisten yhteyksien työryhmä

Ekumeenisten yhteyksien työryhmä (EKY) on asetettu tukemaan kirkkomme edustusta kansainvälisissä ja ekumeenisissa järjestöissä. Sen tehtävänä on seurata kansainvälisten kirkko-liittojen toimintaa ja huolehtia osaltaan kirkkomme ekumeenisen linjan yhdenmukaisuudesta niissä. Jäsenistössä on Kirkkojen maailmanneuvoston keskuskomitean, Faith and Order -komission, Kirkkojen maailmanneuvoston ja helluntailiikkeen yhteisen työryhmän, Luterilaisen maailmanliiton neuvoston, Euroopan kirkkojen konferenssin hallintoneuvoston, kirkko ja yhteiskunta -komission ja dialogikomission, sekä Porvoon kirkkoyhteisön yhteydenpitöryhmän edustus.

EKY kokoontuu vuosittain yleensä 2–3 kertaa, kuluneena vuonna kaksi kertaa. Kokousten määrä ja ajankohta on yleensä valittu sen mukaan, miten eri kansainvälisten ja ekumeenisten yhteistyöelinten kokousten ajankohdat asettuvat. EKY:n jäsenet ovat voineet sekä raportoida tuoreeltaan juuri pidetyistä kokouksista että osaltaan valmistautua tuleviin kokouksiin. Jokainen ryhmän jäsen raportoi etukäteen kirjallisesti edustamansa ekumeenisen toimielimen ajankohtaisista asioista.

Työryhmän näkökulmasta on tärkeää, että eri kansainvälisissä ja ekumeenisissa järjestöissä toimivat kirkon edustajat käyvät säännöllistä keskustelua. Sen voi nähdä olevan merkittävä osa kirkon ekumeenisen strategian toimeenpanoa, seurantaa ja arviointia.

5.4. Itä-Euroopan työryhmä

Vuonna 1987 perustetun Itä-Euroopan työryhmän tehtävänä on itäisen Keski-Euroopan ja Venäjän uskonnollisen, yhteiskunnallisen sekä erityisesti alueen luterilaisten vähemmistökirkkojen tilanteen seuranta ja aiheeseen liittyvien asiantuntijatehtävien toteutus. Toimikauden 2014–2016 ensimmäisen vuoden työskentelyssä korostuivat erityisesti Ukrainan ja Venäjän tilanteiden seuranta, mikä nykyisessä tilanteessa pitää luonnollisesti sisällään paitsi työryhmälle olennaisen kirkollisen fokuksen myös poliittisen ja yhteiskunnallisen tilanteen huomioinnin.

Työryhmä kokoontui vuonna 2014 kolme kertaa. Vuoden ja samalla koko toimikauden ensimmäisessä kokouksessa järjestäytyttiin, kerrattiin työryhmän mandaatti, tarkastettiin tavoitteita ja luotiin linjoja tulevalle toiminnalle. Toisessa kokouksessa tutustuttiin kirkkoherra *Niilo Pesosen* johdolla Barentsin alueen kirkkojen yhteistyöhön: vaikka alue ei maantieteellisesti osu Itä-Euroopan työryhmän välittömään intressipiiriin, käytännössä Barentsin kirkkojen neuvoston ekumeeninen yhteistyö – myös Luoteis-Venäjän ortodoksisia hiippakuntia ja alueen Inkerin kirkon luterilaisia seurakuntia koskevana – on kiinnostavaa työryhmän näkökulmasta ja liittyy kirkkomme idän suhteisiin hiippakuntatason yhteistyönä. Vuoden kolmannessa kokouksessa käytiin keskustelua ensin yleisesti ortodoksisesta kirkosta ja sen sisäisistä kaanonisista suhteista ja tämän jälkeen ortodoksisesta kirkosta erityisesti Ukrainassa ja Venäjällä. Keskusteluun aiheesta johdatti SEN:n pääsihteeri, *isä Heikki Huttunen* alustuksellaan. Varsinaisten kokousten lisäksi työryhmä tapasi vuoden alussa Suomessa vierailemassa olleen Inkerin kirkon piispan *Aarre Kuukaupin* kuullakseen tältä Inkerin kirkon nykytilanteesta ja asemasta Venäjällä.

5.5. Kirkko ja islam -työryhmä

Kirkko ja islam -työryhmä on vuodesta 1988 alkaen tukenut ja osaltaan hoitanut Suomen evankelis-luterilaisen kirkon islam-suhteita. Työryhmän tehtävänä on kartoittaa ja seurata islamin kohtaamiseen liittyvää tutkimustyötä sekä missiologisia ja uskontoteologisia kysymyksiä, tuottaa niitä koskevaa aineistoa hiippakuntien, seurakuntien, lähetysjärjestöjen ja yhteiskunnan käyttöön sekä osallistua muslimien kanssa käytävään dialogiin.

Työryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Syksyllä muslimien kanssa käydyn arviointikeskustelun pohjalta se päätti jatkaa vuoropuheluja entisessä muodossa muslimien kanssa. Työryhmä järjesti joulukuussa vuoropuhelun muslimien kanssa. Aiheena oli ”Uskonto ja nationalismi”. Vuoropuheluja on järjestetty vuodesta 1997 lähtien kaksi kertaa vuodessa, ja niihin on osallistunut noin 25–30 henkilöä. Lisäksi työryhmä järjesti huhtikuussa yhdessä Kirkko ja juutalaisuus -työryhmän, juutalaisten ja muslimien kanssa kolmen uskonnon välisen dialogitapaamisen temasta ”Naapuri, lähimmäinen, muukalainen”. Toinen vastaava dialogitapaaminen pidettiin lokakuussa aiheesta ”Kuolema ja kuoleman jälkeinen elämä”.

Työryhmä aloitti työstää edelliseltä kirkko ja islam -työryhmältä kesken jäänyttä Hyvä tietää kristinuskosta -kirjasta oppaaksi muslimille ja muslimitea kohtaaville. Työryhmän jäsenet osallistuivat moniin työryhmän alaan liittyviin tilaisuuksiin.

5.6. Lähetys- ja uskontoteologinen työryhmä

Lähetys- ja uskontoteologisen työryhmän tehtävänä on edistää kirkon lähetystehtävää palvelevaa lähetys- ja uskontoteologista tutkimusta ja koulutusta sekä tuottaa uskontojen kohtaamista koskevaa aineistoa hiippakuntien, seurakuntien ja lähetysjärjestöjen käyttöön.

Työryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Se päätti keskittyä ensimmäisen 1,5 vuoden aikana uskontoteologiaan, ja toisen 1,5 vuoden aikana lähetysteologiaan. Työryhmä arvioi maalis-huhtikuussa pidettyä kirkon kansainvälisen lähetyskumppanuusneuvottelun antia. Se valmisti uskontoteologista seminaaria Kouvolassa vuonna 2015 pidettäville kirkkopäiville aiheesta "Yksi ainoa tie? Kirkko ja muut uskonnot". Valmisteluja tehtiin lähetysteologiaan keskittyvää opintomatkaa varten, joka päätettiin tehdä Lontooseen. Työryhmän vieraana olleen Englannin kirkon Southwarkin hiippakunnan apulaispiispa Michael Ipgraven kanssa tarkasteltiin kristittyjen ja muslimien kohtaamisen muotoja ja uskontoteologisia kysymyksiä.

Työryhmä tiedotti, seurasi ja keskusteli lähetys- ja uskontoteologian ajankohtaisista tapahtumista, julkaisuista, luennoista ja kokouksista (mm. IAMS:n Mission and Money -konferenssi huhtikuussa Kulttuurikeskus Sofiassa).

5.7. Kirkko ja juutalaisuus -työryhmä

Työryhmän päätehtävä on alusta pitäen ollut kristinuskon ja juutalaisuuden keskinäisen tuntemisen edistäminen. Se on osallistunut sekä uskontojen vuoropuheluun että kirkon teologisen itseymmärryksen rakentamiseen samalla kun se on pyrkinyt toimimaan eri muodoissa ilmenevää tai eri ilmiöihin kätkeytyvää antisemitismia vastaan. Tarve viimeksi mainitun tehtävän hoitamiseen on kuluvana vuonna entisestään ajankohtaistunut.

Vanhamuotoinen hiippakunnallinen Ikkuna juutalaisuuteen -kurssipäivä toteutettiin kaikissa hiippakunnissa vuoteen 2013 mennessä. Vuonna 2014 suunniteltiin uusimuotoista "uusia ikkunoita juutalaisuuteen" -päivää yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston teologian osaston ja Kuopion hiippakunnan kanssa. Kurssit on suunnattu seurakuntien työntekijöille, koulujen uskonnon ja historian opettajille sekä teologian opiskelijoille. Toteutus on ollut paitsi uskontojenvälistä myös ekumeenista. Uutena panostuksena suunniteltiin myös opettajille räätälöityä koulutuspäivää sekä uskontojen välisestä kohtaamisesta kertovaa ohjelmaa Kouvolan kirkkopäiville 2015.

Kolmen uskonnon – islam, juutalaisuus, kristinusko – teologisten keskustelutapaamisten yhteydessä jatkettiin Kuunteleva keskustelu Kirjoituksista (Scriptural reasoning) -menetelmän soveltamista. Kevään tapaamisessa oli teemana naapuri, lähimmäinen, muukalainen ja syksyllä kuolema ja kuolemanjälkeinen elämä.

Työryhmän jäsen *Anni Maria Laato* jatkoi eurooppalaisen yhteistyöverkoston LEKKJ:n (Luterilainen eurooppalainen kirkko ja juutalaisuus -komissio) hallituksessa. Kuluvana vuonna jatkui trendi, jonka mukaan komission kokoontumisista jää yhä uusia jäsenmaita pois. Kirkkomme on tällä hetkellä ainoa pohjoismainen jäsenkirkko komissiossa. Onkin syytä kehittää yhteyksiä myös laajapohjaisempaan yhteistyöjärjestöön ICCJ:hin (International Council of

Christians and Jews), englanninkieliseen kristittyjen ja juutalaisten katto-organisaatioon, joka kokoaa yhteen 40 kansallista juutalais-kristillistä dialogiorganisaatiota ympäri maailman.

Työryhmän toiminta on jatkanut uusiutumista ja erityisen tarpeellista kontekstissa, jossa tarvitaan yhä enemmän uskontojen välisen kohtaamisen taitoja, identiteettien rakentavaa kohtaamista että asiantuntijatiedon välittämistä ja soveltamista. Erityisaseman työryhmälle antaa juutalaisuuden ja kristinuskon sekä historiallisesti että teologisesti ainutlaatuinen keskinäinen suhde.

LIITTEET

KIRKON ULKOASIAIN NEUVOSTON KOKOONPANO 2014

PUHEENJOHTAJA: arkkipiispa *Kari Mäkinen*

JÄSENET:

(henkilökohtaiset varajäsenet):

suurlähettiläs *Irma Ertman*, varapuheenjohtaja

(valiokuntaneuvos *Tuula Svinhufvud*)

ekumeenisen teologian asiantuntija, tutkijatohtori *Minna Hietamäki*

(kirkkoherra *Teijo Peltola*)

päätoimittaja *Matti Kalliokoski*

(teologian tohtori *Pauliina Kainulainen*)

professori *Hanna Ojanen*

(viestintäjohtaja, teol. yo, oik. yo *Eero Rämö*)

kirkkoherra *Niilo Pesonen*

(saamelaistyön sihteeri *Erva Niittyvuopio*)

piispa *Simo Peura*

(pastori *Jukka Tuppurainen*)

diakonissa *Kaisa Rauma*

(filosofian maisteri, tutkija *Jyri Kemppainen*)

piispa *Matti Repo*

(yhteisen seurakuntatyön päällikkö *Jukka Huttunen*)

koulutusjohtaja *Tuula Siljanen*

(pastori *Kirsi Hämäläinen*)

kirkkoherra *Tor-Erik Store*

(ylilääkäri *Åsa A. Westerlund*)

Esittelijänä neuvoston kokouksissa oli ulkoasiain osaston johtaja, kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen* ja sihteerinä osastonjohtajan sihteeri *Sari Blom-Pirjala*. Kokouksiin osallistuvat lisäksi Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston yksiköiden johtajat. Kokouksiin kutsuttuja olivat kansliapäällikkö, Kirkon Ulkomaanavun toiminnanjohtaja, arkkipiispan teologinen erityisavustaja, piispainkokouksen pääsihteeri, kirkon viestintäjohtaja sekä kirkkomme edustajat Euroopan kirkkojen konferenssin hallintoneuvostossa (professori *Aila Lauha*), Kirkkojen maailmanneuvoston keskuskomiteassa (piispa *Simo Peura*) sekä Luterilaisen maailmanliiton neuvostossa (kehitysyhteistyöpäällikkö *Maria Immonen* 31.3.2014 asti).

KIRKON ULKOASIAIN NEUVOSTON TYÖJAOSTON KOKOONPANO 2014

PUHEENJOHTAJA: diakonissa *Kaisa Rauma*
(filosofian maisteri, tutkija *Jyri Kemppainen*)

VARAPUHEENJOHTAJA:
professori *Hanna Ojanen*
(viestintäjohtaja, teol.yo, oik.yo *Eero Rämö*)

JÄSENET:
ekumeenisen teologian asiantuntija, tutkijatohtori *Minna Hietamäki*
(kirkkoherra *Teijo Peltola*)
kirkkoherra *Niilo Pesonen*
(saamelaistyön sihteeri *Erva Niittyvuopio*)
kirkkoherra *Tor-Erik Store*
(ylilääkäri *Åsa A. Westerlund*)

TEOLOGISTEN ASIAIN TOIMIKUNTA

PUHEENJOHTAJA: piispa *Matti Repo*
JÄSENET:

teologian lisensiaatti *Jouko Ala-Prinkkilä*
pastori, teologian lisensiaatti *Heta Hurskainen*
professori *Gunnar af Hällström*
teologian tohtori *Hanna-Maija Ketola*
dosentti *Pekka Kärkkäinen*
teologian tohtori *Outi Lehtipuu*
tutkija *Suvielise Nurmi*
professori *Risto Saarinen*
teologian tohtori *Päivi Salmesvuori*
professori *Lauri Thurén*
SIHTEERI: johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*
Lisäksi kokouksiin on osallistunut vs. asiantuntija, teologia ja ekumenia *Ari Ojell*

KIRKON ULKOSUOMALAISTYÖN TOIMIKUNTA

PUHEENJOHTAJA: piispa *Tapio Luoma*
JÄSENET:
vapaa kirjailija *Anna-Mari Kaskinen*
pääsihteeri *Sakari Lehmuskallio*
pastori *Jari Saarinen*
toiminnanjohtaja *Paula Selenius*
valiokuntaneuvos *Tuula Svinhufvud*
johtaja *Ismo Söderling*
lentokapteeni *Stefan Vikström*
päätoimittaja *May Wikström*
SIHTEERI: kirkon ulkosuomalaistyön johtaja *Ilkka Mäkelä*

KIRKON LÄHETYSTYÖN TOIMIKUNTA

PUHEENJOHTAJA: piispa *Simo Peura*

JÄSENET:

(henkilökohtaiset varajäsenet):

kasvatustieteiden maisteri *Brita Jern*

(kirkkoherra *Johan Westerlund*)

lähetyskasvatussihteeri *Ulla Klemettinen*

(ulkomaantyön johtaja *Rolf Steffansson*)

lähetys sihteeri *Minna Kotajärvi*

(pastori *Satu-Elina Ansas*)

pääsihteeri *Markku Kotila*

(lähetysjohtaja *Pekka Mäkipää*)

kirkkoherra *Sari Lindström*

(kennäpiispa *Pekka Särkiö*)

toiminnanjohtaja *Lasse Nikkarikoski*

(lähetystyön koordinaattori *Ulla Mäkinen*)

kirkkoherra *Heikki Sariola*

(pastori *Tiina Ahonen*)

lähetysjohtaja *Mika Tuovinen*

(lähetysjohtaja *Juha Auvinen*)

SIHTEERI: kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

KIRKON ULKOMAANAVUN SÄÄTIÖN HALLITUS

PUHEENJOHTAJA: toimitusjohtaja *Anni Vepsäläinen*

VARAPUHEENJOHTAJA: piispa *Tapio Luoma*

JÄSENET:

johtaja *Sixten Ekstrand*

kv. asiantuntija *Tarja Kantola*

kaupallinen neuvos *Kent Wilska*

kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*

kauppätieteen maisteri *Reetta Meriläinen*

toimitusjohtaja *Ritva Ohmeroluoma*

europarlamentaarikko *Sirpa Pietikäinen*

kirkkoherra *Olli-Pekka Silfverhuth*

työalasihteeri *Helena Tuominen*

VARAJÄSENET:

asianajaja *Tuomas Aho*

pääsihteeri *Katri Korolainen*

johtaja *Ilkka Mattila*

SIHTEERI: toiminnanjohtaja *Antti Pentikäinen*

NEUVOTTELUKUNTA SUOMEN HELLUNTAIHERÄTYKSEN KANSSA

PUHEENJOHTAJA: piispa *Irja Askola*

JÄSENET:

kirkkoherra, teologian tohtori *Markku Antola*

pastori *Marjut Haapakangas*

dosentti *Pekka Kärkkäinen*

pastori *Heidi Zitting*

SIHTEERI: johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

NEUVOTTELUKUNTA SUOMEN VAPAAKIRKON KANSSA

PUHEENJOHTAJA: piispa *Tapio Luoma*

JÄSENET:

kirkkoherra *Kaisa Huhtala*

kirkkoherra *Jussi Mäkinen*

SIHTEERI: johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

EKUMEENISTEN YHTEYKSIEN TYÖRYHMÄ

PUHEENJOHTAJA: kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*

JÄSENET:

ekumeenisen teologian asiantuntija, tutkijatohtori *Minna Hietamäki* 23.8. alkaen

piispa emeritus *Eero Huovinen*

kehitysyhteistyöpäällikkö *Maria Immonen* 22.8.2014 saakka

professori *Aila Lauha*

johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

piispa *Simo Peura*

piispa *Matti Repo*

professori *Risto Saarinen*

SIHTEERI: kirjeenvaihtaja-sihtööri *Johanna Laine*

ITÄ-EUROOPAN TYÖRYHMÄ

PUHEENJOHTAJA: piispa *Seppo Häkkinen*

JÄSENET:

pastori *Tapani Kaitainen*

professori *Matti Kotiranta*

suunnittelija *Aarno Lahtinen*

tutkijatohtori *Maija Penttilä*

kirkkoherra *Niilo Pesonen*

ulkoasiainneuvos *Laura Reinilä*

toimittaja *Jussi Rytönen*

pastori *Hilveliisa Ukkonen*

SIHTEERI: vs. asiantuntija, teologia ja ekumenia *Ari Ojell*

KIRKKO JA ISLAM -TYÖRYHMÄ

PUHEENJOHTAJA: piispa *Kaarlo Kalliala*

JÄSENET:

aluekoordinaattori *Elisabet Elo*

seurakuntapastori *Marko Heusala*

teologian tohtori *Heidi Hirvonen*

kansainvälisen työn sihteeri *Tarja Korpaeus-Hellsten*

dosentti *Haseeb Shehadeh*

pastori *Kaarlo Yrttiaho*

SIHTEERI: Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

LÄHETYS- JA USKONTOTEOLOGINEN TYÖRYHMÄ

PUHEENJOHTAJA: Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

JÄSENET:

seurakuntapastori *Marketta Antola*

piispankokouksen pääsihteeri *Jyri Komulainen*

teologian maisteri *Silja Lamminmäki-Vartia*

yliopistonlehtori *Pekka Lund*

teologian maisteri, koulutuskoordinaattori *Elina Ruoko*

lähetysteologi *Jaakko Rusama* 1.2. alkaen

yliopistonlehtori *Auli Vähäkangas*

SIHTEERI: asiantuntija *Pekka Y. Hiltunen*

KIRKKO JA JUUTALAISUUS -TYÖRYHMÄ

PUHEENJOHTAJA: teologian tohtori *Pekka Lindqvist*

JÄSENET:

dosentti *Raimo Hakala*

filosofian maisteri *Anu Heikkinen*

dosentti *Anni Maria Laato*

kirkkoherra, teologian tohtori *Marko Marttila*

teologian maisteri *Marika Pulkkinen*

teologian maisteri *Hanna Rissanen*

teologian tohtori *Hanne von Weissenberg*

ASiantuntijat:

diplomi-insinööri *Gideon Bolotowsky* ja filosofian maisteri *Daniel Weintraub*

SIHTEERI: johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

KIRKKOHALLITUKSEN ULKOASIAIN OSASTON HENKILÖKUNTA

JOHTAJAN TOIMISTO

Kääriäinen Kimmo, kirkkoneuvos, osaston johtaja

Blom-Pirjala Sari, osastonjohtajan sihteeri

Immonen Riitta, toimistovirkailija 31.8. saakka

Martikainen Emma, toimistos sihteeri

TEOLOGISTEN ASIAIN YKSIKKÖ

Karttunen Tomi, johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia

Laine Johanna, kirjeenvaihtaja-sihteeri

Hintikka Kaisamari, asiantuntija, teologia ja ekumenia (virkavapaalla)

Ojell Ari, vs. asiantuntija, teologia ja ekumenia 1.10.2011 alkaen

Niemi Mirva, harjoittelija 1.5.-30.6

ULKOSUOMALAISTYÖN YKSIKKÖ

Mäkelä Ilkka, kirkon ulkosuomalaistyön johtaja

Tuukkanen Raija, toimistos sihteeri

Merikanto-Timonen Susanna, kirkon ulkosuomalaistyön koordinaattori

Träskbacka Bror, kirkon turistityön koordinaattori

Vehkakoski Tero, projektityöntekijä 2.6.-24.6 ja 28.7-4.8.

KIRKON LÄHETYSTYÖN KESKUS

Jukko Risto, Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja

Hiltunen Pekka Y., uskontodialogin asiantuntija

Häkkinen Vesa, kansainvälisen työn koordinaattori 1.4. alkaen

Rusama Jaakko, lähetysteologi 1.2. alkaen

Sirviö Kirsti, lähetyskoulutuksen asiantuntija

Ylikännö Katariina, projektisihteeri 30.6. saakka

ULKOSUOMALAISTYÖN TYÖNTEKIJÄT

OSA- JA MÄÄRÄAIKAISET TURISTITYÖNTEKIJÄT 2014

Castrén Helena, turistipappi, Las Palmas, 10.2013-4.2014

Helander Erkki, turistipappi, Teneriffa (Playa de las Americas) 10.2013-4.2014 ja 10.2014-4.2015

Hell Pertti, turistipappi, Rodos 3-6.2014 ja 8.-12.2014

Huovila Juhani, turistipappi, Manner-Espanja 10.2014-4.2015

Hämäläinen Seppo, turistipappi, Kypros, Turkki 10.2014-4.2015

Jankeri Kai-Jussi, turistikanttori Gran Canaria 10.2013–4.2014 ja 10.2014–4.2015
Kankkonen Peter, turistipappi, Teneriffa, 10.2014–4.2015
Karhula Ville, turistikanttori, Rodos, 3–6.2014 ja 8–12.2014
Kautto Kaisa, turistikanttori, Kypros, 10.2013–4.2014
Kuja-Kanto Helena, turistipappi, Las Palmas 10.2014–4.2015
Myllylä Rauno, turistikanttori, Aurinkorannikko 10.2013–4.2014 ja 10.2014–4.2015
Niemelä Heikki, turistipappi, Teneriffa (Puerto de la Cruz) 10.2013–4.2014
Niemelä Sirpa Kristiina, turistikanttori, Teneriffa 10.2013–4.2014
Nurmesviita Sakari, turistipappi, Kypros 10.2013–4.2014
Ottman Veli-Pekka, turistipappi, Teneriffa, 10.2014–4.2015
Pihlajaharju Tuula, turistikanttori, Kypros, 10.2014–4.2015
Seppänen Heikki, turistikanttori, Manner-Espanja 10.2014–4.2015
Sipilä Ritva, turistikanttori, Teneriffa 10.2014–4.2015
Tuohioja Pauli, turistipappi, Aurinkorannikko 10.2013–4.2014 ja 10.2014–4.2015
Vähäjiylkkä Harri, turistipappi, Playa del Ingles, 10.2013–4.2014

SIIRTOLAIS- JA TURISTIPAPIT (TYÖSUHDE VOIMASSA TOISTAISEKSI)

Kalliomäki Marjo, osa-aikainen siirtolaispappi, Ranska
Markkanen Jyrki, turistipappi, Bangkok (yhteistyössä Suomen Lähetysseuran kanssa)
Päiviö Hannele, siirtolaispappi, Viro, virkavapaalla 2014
Päiviö Markku, siirtolaispappi, Viro
Sainio Timo, turisti- ja siirtolaispappi, Aurinkorannikko, Espanja
Salo Kaisa, turisti- ja diakonipappi, Aurinkorannikko, Espanja

SISARKIRKKOJEN PALVELUKSESSA OLEVAT SIIRTOLAISPAPIT

Sisarkirkkojen palveluksessa olevien suomalaisten siirtolaispappien ja muiden ulko-suomalaistyöntekijöiden luettelo löytyy vuosittain ilmestyvästä Suomalaiset maailmalla -esitteestä. Alla olevassa luettelossa on sisarkirkkojen palvelukseen kertomusvuonna lähteneet uudet siirtolaispapat.

LÄHTENEET

Auer Viveca, pastori, USA, Florida 9.2014
Kaj Engström, pastori, Sveitsi, 9.2014
Sari Wagner, pastori, Itävalta 8.2014

KIRKKOMME EDUSTUS

Kirkkomme edustajat ekumeenisissa järjestöissä ja muissa yhteyksissä 2014

LUTERILAINEN MAAILMANLIITTO

NEUVOSTO

JÄSEN: kehitysyhteistyöpäällikkö *Maria Immonen* 14.3. saakka
ekumeenisen teologian asiantuntija, tutkijatohtori *Minna Hietämäki* 15.3. alkaen
NEUVONANTAJA: piispa *Matti Repo*

TEOLOGIA JA JULKINEN TODISTUS

JOHTAJA: teologian tohtori *Kaisamari Hintikka*

LÄHETYS JA KEHITYS

Ilona Maria Dorji: vastuualue projektityö
Sylvia Raulo: vastuualue kirkkojen kapasiteetin kehittäminen
TYÖRYHMÄN JÄSEN: Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

LUTERILAIS-ORTODOKSINEN DIALOGIKOMISSIO

NEUVONANTAJA: professori *Risto Saarinen*

NUORISOTYÖN OSASTO

SUOMEN YHDYSHENKILÖT:
teologian ylioppilas *Tytti Matsinen*
opiskelija *Saara Antturi*

NAISET KIRKOSSA JA YHTEISKUNNASSA -OHJELMA, POHJOIS-EUROOPAN ALUE

SUOMEN YHDYSHENKILÖ:
hallintosihteeri *Sirpa-Maija Vuorinen*

LUTEILAISEN MAAILMANLIITON JA ROOMALAISKATOLISEN KIRKON DIALOGI-KOMISSIO

LUTERILAINEN PUHEENJOHTAJA:
piispa emeritus *Eero Huovinen*

LUTERILAISEN MAAILMANLIITON WITTENBERGIN KESKUS:

JOHTOKUNNAN JÄSEN:

johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

STRASBOURGIN EKUMEENISEN INSTITUUTIN JOHTOKUNTA

JÄSEN:

piispa *Matti Repo*

NUORTEN REFORMAATTORIEN VERKOSTO - GLOBAL YOUNG REFORMERS
NETWORK-PROJEKTI

pastori *Sini-Maaria Kauppi*

pastori *Heikki Repo*

KIRKKOJEN MAAILMANNEUVOSTO

KESKUSKOMITEA JA EKSEKUTIIVIKOMITEA

JÄSEN: piispa *Simo Peura*

WORLD MISSION AND EVANGELISM-KOMISSIO

professori *Mika Vähäkangas*

CHURCHES ON INTERNATIONAL AFFAIRS-KOMISSIO

professori *Hanna Ojanen*

ECRL EUROPEAN COUNCIL OF RELIGIOUS LEADERS

SUOMEN EV.-LUT KIRKON EDUSTAJA: piispa *Kaarlo Kalliala*

EUROOPAN KIRKKOJEN KONFERENSSI

HALLINTONEUVOSTO

JÄSEN: professori *Aila Lauha*

(henkilökohtainen varajäsen rehtori *Tapani Rantala*)

SUOMEN EKUMEENINEN NEUVOSTO

arkkipiispa *Kari Mäkinen*

piispa *Simo Peura*

piispa *Matti Repo*

hiippakuntasihteeri *Heli Aaltonen*

pastori *Emilia Helavuo*

ekumeenisen teologian asiantuntija, tutkijatohtori *Minna Hietamäki*

pastori *Leena Huovinen*

teologian tohtori *Päivi Jussila*

johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

teologian lisensiaatti *Veijo Koivula*

pastori *Antti Kruus*

kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*
rovasti *Anders Laxell*
lehtori *Virpi Loikkanen*
teologian tohtori *Juha Meriläinen*
lehtori *Eija Peura*
tuomiorovasti *Matti Poutiainen*
toimituspäällikkö *Juha Rajamäki*
tuomiorovasti *Ilpo Rannankari*
diakoni *Luisa Tast*

INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR MISSION STUDIES

PUHEENJOHTAJA: professori *Mika Vähäkangas*
YHDYSHENKILÖ: dosentti *Jaakko Rusama*

ANGLICAN LUTHERAN SOCIETY

LUTERILAINEN PUHEENJOHTAJA, SUOMEN KOORDINAATTORI JA HALLITUKSEN
JÄSEN: dosentti *Jaakko Rusama*

LUTHERISCHE EUROPÄISCHE KOMMISSION FÜR KIRCHE UND JUDENTUM

HALLITUS: dosentti *Anni Maria Laato*

NORDIC INSTITUTE FOR MISSIOLOGICAL AND ECUMENICAL RESEARCH

YHDYSHENKILÖ: dosentti *Jaakko Rusama*

PIETARI SÄÄTIÖ

VALTUUSKUNTA

JÄSEN: piispa *Seppo Häkkinen*
(henkilökohtainen varaedustaja: organisaation kehittämisen koordinaattori *Aarno Lahtinen*)

PORVOON KIRKKOJEN YHTEYDENPITORYHMÄ

YHDYSHENKILÖ: johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

SIIRTOLAISINSTITUUTTI

HALLITUS

JÄSEN: kirkkoherra *Pasi Salminen*

VALTUUSKUNTA

JÄSEN: kirkon ulkosuomalaistyön johtaja *Ilkka Mäkelä*
VARAJÄSEN: kirkon ulkosuomalaistyön koordinaattori *Susanna Merikanto-Timonen*

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON JA INKERIN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON NEUVOTTELUKUNTA

piispa *Seppo Häkkinen* ja kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON JA NAMIBIAN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON NEUVOTTELUKUNTA

Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

SUOMEN LÄHETYSNEUVOSTO

Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

SUOMI-SEURA R.Y.

HALLITUS

JÄSEN: kirkon ulkosuomalaistyön koordinaattori *Susanna Merikanto-Timonen*

THEOBALT-VERKOSTO

OHJAUSRYHMÄN JÄSEN: piispa *Irja Askola*

SISÄASIAINMINISTERIÖN ETNISTEN SUHTEIDEN NEUVOTTELUKUNTA

USKONNOLLINEN JA KULTTUURINEN VUOROPUHELU -TYÖRYHMÄ

JÄSEN: kirkon ulkosuomalaistyön sihteeri *Ilkka Mäkelä*

VARAJÄSEN: maahanmuuttajatyön sihteeri *Marja-Liisa Laihia*

SUOMEN MERIMIESKIRKKO

HALLITUS

JÄSEN: kirkon ulkosuomalaistyön johtaja *Ilkka Mäkelä*

Kirkon edustaminen vuonna 2014

TAMMIKUU

Pyhän Henrikin messu 15.–20.1. Rooma, Italia

arkkipiispa *Kari Mäkinen*

kirkkoneuvos, osastonjohtaja *Kimmo Kääriäinen*

arkkipiispan teologinen erityisavustaja *Mika Pajunen*

Luterilaisen maailmanliiton Maailmanpalvelukomitean kokous 26.–28.1. Bossey, Geneve, Sveitsi

kehitysyhteistyöpäällikkö *Maria Immonen*

HELMIKUU

Namibian evankelis-luterilaisen kirkon läntisen hiippakunnan piispanvihkimys, Veikko Munyika 26.2. Namibia

tuomiorovasti *Matti Poutiainen*

hiippakuntasihtööri *Kirsti Poutiainen*

MAALISKUU

VELKD:n (Vereinigte Evangelisch-Lutherische Kirche Deutschlands) piispainkokous 8.–11.3. Hannover, Saksa

piispa *Kaarlo Kalliala*

USKOT-foorumin vuosikokous 20.3. Helsinki

piispa *Kaarlo Kalliala*

kappalainen *Laura Maria Latikka*

asiantuntija *Pekka Y. Hiltunen*

Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

piispainkokouksen pääsihtööri, dosentti *Jyri Komulainen*

Euroopan kirkkojen konferenssin kirkko ja yhteiskunta-komission CALL-projektin (Church Action on Labour and Life) konferenssi ”Nuorisotyöttömyys Euroopassa – haaste kirkkoille?” 24.–26.3. Bryssel, Belgia

diakoni *Sari Peltonen*

toiminnanjohtaja *Anne Kangasniemi*

HUHTIKUU

Norjan kirkon kirkolliskokous 3.–8.4. Kristiansand, Norja

johtaja *Sixten Ekstrand*

Conference on the Long-term Future of the European Court of Human Rights and the 80th meeting of the Council of Europe Steering Committee for Human Rights (CCHD) 7.-9.4.Oslo, Norja

eu-lakimies *Lena Kumlin*

Inkerin evankelis-luterilaisen kirkon piispa Aarre Kuukaupin kutsumana Pietarin vierailu 9.-13.4. Pietari, Venäjä

arkkipiispa *Kari Mäkinen*

rouva *Eija Mäkinen*

kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*

arkkipiispan teologinen erityisavustaja *Risto Leppänen*

rovasti *Timo Rosqvist*

TOUKOKUU

European Council of Religious Leader's neuvoston kokous 13.-14.5. Geneve, Sveitsi
piispa *Kaarlo Kalliala*

Luterilaisen eurooppalaisen kirkko ja juutalaisuus-komission (LEKKJ) vuosikokous 22.-25.5. Wien, Itävalta

teologian maisteri *Marika Pulkkinen*

KESÄKUU

Riben hiippakunnan uuden piispan biskop electus, Elof Westergaardin piispanvihkimys 1.6. Ribe, Tanska

piispa emeritus *Gustav Björkstrand*

Euroopan kirkkojen konferenssin hallintoneuvoston kokous 2.-5.6. Bryssel, Belgia
professori *Aila Lauha*

Luterilaisen Maailmanliiton neuvoston kokous 9.-17.6. Indonesia

piispa *Matti Repo*

ekumeenisen teologian asiantuntija, tutkijatohtori *Minna Hietamäki*

johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

kansainvälisen työn johtaja *Tomi Järvinen*

Ruotsin Kirkon arkkipiispan Anders Wejrydin lähtömessu, sekä uuden arkkipiispan Antje Jackelénin virkaanasettaminen 14.-15.6. Uppsala, Ruotsi

arkkipiispa *Kari Mäkinen*

Churches' Commission for Migrants in Europe (CCME) 19th General Assembly 25.–29.6. Sig-tuna, Ruotsi

rehtori *Tapani Rantala*
asiantuntija *Marja-Liisa Laihia*

HEINÄKUU

Kirkkojen maailmanneuvoston keskuskomitean kokous 1.–8.7. ja eksekutiivikomitean kokous 9.7. Geneve, Sveitsi

piispa *Simo Peura*

Konsultaatio Saksan evankelisen kirkon kanssa 2.–5.7. Berliini, Saksa

Delegaatio:

arkkipiispa *Kari Mäkinen*
piispa *Matti Repo*
piispa *Tapio Luoma*
päätoimittaja *May Wikström*

Ex officio, sihteeristö
kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*
johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*
kirkon ulkosuomalaistyön johtaja *Ilkka Mäkelä*
arkkipiispan teologinen erityisavustaja *Mika Pajunen*
kirkon ulkosuomalaistyön koordinaattori *Susanna Merikanto-Timonen*
toiminnanjohtaja *Mauri Lunnamo*
suomenkielisen työn pappien edustaja Saksasta

ELOKUU

Lundin hiippakunnan piispanvihkimys 23.–24.8. Uppsala, Ruotsi

piispa *Kaarlo Kalliala*

Ruotsin kirkon ja Skaran hiippakunnan 1000-vuotisjuhla 29.–30.8. Skara, Ruotsi

piispa *Björn Vikström*

SYYSKUU

Neuvottelu Venäjän ortodoksisen kirkon johtajien kanssa 1.–3.9. Moskova, Venäjä

arkkipiispa *Kari Mäkinen*
kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*
arkkipiispan teologinen erityisavustaja *Mika Pajunen*
rovasti *Timo Rosqvist*

Porvoon kirkkoyhteisön pastoraalikonferenssi 4.-9.9. Reykjavik, Islanti
kirkkoherra *Tuomas Antola*

Kirkkojen maailmanneuvoston ja ACT Alliancen konsultaatio jäsenkirkkojen ja jäsenjärjestöjen yhteistyöstä 4.-10.9. Malawi
Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

Sant'Égidion rauhankokous 7.-9.9. Rooma, Italia
piispa emeritus *Voitto Huotari*

CEC Ihmisoikeustyöryhmän kokous 14.-18.9. Palermo, Italia
yhteiskunnallisen työn asiantuntijasihteeri *Kati Jääskeläinen*

Evangelisch Lutherische Kirche in Russland und anderen Staaten (ELKRAS) Kirkolliskokous 16.9. Pietari, Venäjä
teologian tohtori *Risto Cantell*

Porvoon kirkkoyhteisön kirkonjohtajien kokous 17.-19.9. York, Englanti
piispa *Tapio Luoma*
kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*
kirkolliskokousedustaja *Katri Korolainen*
johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

Piispanvihkimys 20.-22.9. Tunsberg, Norja
piispa emeritus *Gustav Björkstrand*

Lutherische Europäische Kommission Kirche und Judentum (LEKKJ) vuosikokous 24.-27.9. Wien, Itävalta
dosentti *Anni Laato*

European Christian Environmental Network (ECEN) 10. yleiskokous. Teemana "Energy and Climate Change – the Churches' Role and Voice". 27.9.-1.10. Balatonszárszó, Unkari
asiantuntija *Ilkka Sipiläinen*

LOKAKUU

Svenska kyrkans samtalsdagar 3.-4.10. Tukholma, Ruotsi
yliopettaja, valtiotieteiden tohtori *Ulla Siirto*

Luterilaisen maailmanliiton (LML) Advisory Board-kokous 5.-6.10. Wittenberg, Saksa
johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

Luterilaisen maailmanliiton (LML) Euroopan alueen kokous 27.–29.10. Rooma, Italia
piispa *Matti Repo*
ekumeenisen teologian asiantuntija, tutkijatohtori *Minna Hietamäki*

MARRASKUU

Conference of European Churches CEC-CSC:n Workshop on Christian Arguments and their Reception in the Public Debate in Europe (the Case of Bioethics) 6.–7.11. Strasbourg, Ranska
piispainkokouksen teologinen sihteeri *Anna-Kaisa Inkala*

Saksan evankelisen Kirkon (EKD) kirkolliskokous 6.–12.11. Dresden, Saksa
piispa *Matti Repo*

Norjan kirkon Nord-Hålogalandin hiippakunnan piispanvihkimys 9.11. Tromsa, Norja
tuomiorovasti *Matti Pikkarainen*

Anglican Lutheran Societyn hallituksen kokous 20.–24.11. Lontoo, Englanti
lähetysteologi *Jaakko Rusama*

Kirkkojen maailmanneuvoston eksekutiivikomitean kokous 20.–26.11. Kypros
piispa *Simo Peura*

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon oppikeskustelut teemana Kansankirkko teologisena ja käytännöllisenä kysymyksenä, 21.–22.11. Oulu
piispa *Seppo Häkkinen* (valtuuskunnan puheenjohtaja)
pastori, teologian tohtori *Teemu Kakkuri*
kirkkoherra, teologian tohtori *Niilo Pesonen*
pastori, teologian tohtori *Leena Sorsa*
hiippakuntas sihteeri *Kati Jansa*
johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*
vs. asiantuntija, teologia ja ekumenia *Ari Ojell*

Arkkipiispan matka eteläiseen Afrikkaan 20.11–3.12 Afrikka
arkkipiispa *Kari Mäkinen*
arkkipiispan teologinen erityisavustaja *Mika Pajunen*
kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*
johtaja *Olli Holmström*
kotimaantyon johtaja *Satu Kantola*

Viron arkkipiispa Andres Pöderin eläkkeellejäämisjuhla 21.11. Tallinna, Viro
arkkipiispa emeritus *Jukka Paarma*

Englannin kirkon Gibraltarin hiippakunnan Euroopan uuden piispan Robert Innesin virkaan-
asettajaiset 21.-24.11. Bryssel, Belgia
piispa emeritus *Voitto Huotari*

Tanskan kirkon Viborgin hiippakunnan piispanvihkimys 23.11. Viborg, Tanska
piispa *Kaarlo Kalliala*

Euroopan protestanttisten kirkkojen liturginen konsultaatio 26.-28.11. Hildesheim, Saksa
johtaja *Pekka Rehumäki*

Porvoon kirkkoyhteisön konsultaatio "Economy and Ethics" 27.-30.11. Bad Boll, Saksa
pääsihteeri *Jyri Komulainen*
tutkija *Pamela Slotte*
johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*
ekonomisti *Signe Jauhiainen*

JOULUKUU

Euroopan kirkkojen konferenssin (CEC) hallintoneuvoston kokous 4.-6.12 Leuven, Belgia
professori *Aila Lauha*

Ruotsin kirkon Härnösandin hiippakunnan piispanvihkimys 14.12. Uppsala, Ruotsi
piispa *Simo Peura*

KIRKKO- HALLITUS

Helsinki 2015, ISSN 1797-1381